Ársskýrsla 2018

Þjóðskjalasafn Íslands

ÞJÓÐSKJALASAFN
ÍSLANDS

Ársskýrsla 2018
Þjóðskjalasafn Íslands

Útgefandi:
Þjóðskjalasafn Íslands
Laugavegi 162
105 Reykjavík
5903300
upplysingar@skjalasafn.is
www.skjalasafn.is

© Desember 2019 Þjóðskjalasafn Íslands

Ársskýrsla
Þjóðskjalasafns Íslands 2018

Yfirlit um starfsemi

ÞJÓÐSKJALASAFN
ÍSLANDS

EFNISYFIRLIT

Ávarp þjóðskjalavarðar 5

1. Þjóðskjalasafn 6
Hlutverk 6

2. Fullveldisafmæli 1. desember í Þjóðskjalasafni Íslands 7

3. Innri starfsemi 8
Stjórnarnefnd 8
Skipurit 9
Framkvæmdastjórn Þjóðskjalasafns Íslands árið 2018: 9
Rekstrar- og efnahagsreikningur 10
Mannauður og mannaflaþörf 10
Þjóðskjalasafn Íslands hlýtur jafnlaunavottun 12

4. Eftirlit og reglusetning 13
Eftirlit með sveitarfélögum 13
Eftirlit með héraðsskjalasöfnum 14
Reglur um skráningu mála og málsgagna 14

5. Viðtaka og varðveisla 15
Afhendingar pappírsskjala 15
Afhendingar rafrænna gagna 16
Grisjunarbeiðnir 17
Málalyklar og skjalavistunaráætlanir 17
Rafræn skjalavarsla 18
Ráðgjöf og fræðsla til afhendingarskyldra aðila 18
Frágangur og skráning skjalasafna 19
Þrotabúsverkefni 20
Skráning hagsögugagna 20
Forvarsla 21

6. Aðgengi og þjónusta 22
Skjalaskrá og einkaskjalasafn.is 22
Útlán og notkun skjala 23
Fyrirspurnir vegna safnkosts 23
Heimsóknir á lestrarsal 24

7. Rannsóknir og miðlun **25**
Þjóðlenduverkefnið – Óbyggðanefnd 25
Stafræn afritun í samstarfi við FamilySearch 26
Nordisk Arkivnyt og Nordisk Arkivportal 26
Skráningarverkefni á Ísafirði 26
Vefmiðlun 26
Landsnefndin fyrri 1770-1771 27
Danska sendingin 1928 27
Heimild mánaðarins 28

8. Sýningar, viðburðir og móttaka hópa **29**
Lífsblómið 29
Safnanótt 30
Norræni skjaladagurinn 30

9. Héraðsskjalasöfn **31**
Styrkir til héraðsskjalasafna 31
Samstarf opinberra skjalasafna 31

10. Kennsla í skjalfræði við Háskóla Íslands **33**

11. Alþjóðlegt samstarf **34**
Norrænir skjaladagar 2018 34
Ráðstefna Alþjóða skjalaráðsins 34
Fundir ríkisskjalavarða Norðurlanda 34

Viðaukar **35**
Viðauki 1 - Starfsfólk Þjóðskjalasafns 1. desember 2018 36
Viðauki 2 - Afhendingar 2018 37
Viðauki 3 - Útgefnar bækur 44
Viðauki 4 - Útgefnar skýrslur 44
Viðauki 5 - Erindi og greinar um skjalavörslu og safnkost Þjóðskjalasafns 45

ÁVARP ÞJÓÐSKJALAVARÐAR

Mikilvægasti áfangi ársins 2018 var án efa jafnlaunavottun safnsins. Í desembermánuði var formlegum úttektum á jafnlaunakerfi Þjóðskjalasafns lokið. Á Þjóðskjalasafni vinna um 35 manns og hefur kynjahlutfall á safninu verið nokkuð jafnt um margra ára skeið. Undanfari jafnlaunavottunar var ítarleg greining starfa og voru nauðsynlegar leiðréttingar gerðar í framhaldi af því.

Þjóðskjalasafn Íslands hefur unnið samkvæmt stefnumörkun 2014-2018. Á árinu var hafin endurskoðun á þeirri stefnu. Mikið er framundan í þeirri vinnu, bæði innan Þjóðskjalasafns og í tengslum við vinnu við menningarstefnu mennta- og menningarmálaráðuneytisins.

Reglur um skráningu mála og málsgagna voru settar á árinu og eru mikilvægur áfangi í að bæta umhverfi skjalavörslu og skjalastjórnar. Eftirlit Þjóðskjalasafns er einnig í þróun. Áður hefur verið unnið skipulega að eftirliti með afhendingarskyldum aðilum ríkisins. Á þessu ári voru gefnar út fyrstu skýrslurnar sem birta niðurstöður eftirlits með annars vegar sveitarfélögum, sem eru afhendingarskyld til Þjóðskjalasafns, og hins vegar með starfsemi héraðsskjalasafna.

Fullveldisafmælið markaði spor í starfsemi ársins. Sögusýning um fullveldið var opnuð 18. júlí í Listasafni Íslands í samvinnu við Listasafn Íslands og Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum. Á fullveldisafmælinu sjálfu, 1. desember 2018, var samkoma í Þjóðskjalasafni, þar sem tekið var á móti forsætisráðherra Dana sem kom í fylgd Katrínar Jakobsdóttur forsætisráðherra og Lilju D. Alfreðsdóttur mennta- og menningarmálaráðherra.

Árið 2018 var síðasta heila starfsár Eiríks G. Guðmundssonar sem þjóðskjalavörður. Hann sagði starfi sínu lausu í september og á haustdögum var embættið auglýst laust til umsóknar. Ársskýrsla þessi greinir frá síðasta starfsári Eiríks í embætti en undirrituð tók við 1. mars síðastliðinn. Eiríki er þakkað gott starf í þágu safnsins og velfarnaðar á nýjum vettvangi, með góðri kveðju frá starfsmönnum safnsins.

Reykjavík, 19. nóvember 2019.

Hrefna Róbertsdóttir

1.

ÞJÓÐSKJALASAFN

Þjóðskjalasafn Íslands starfar eftir lögum um opinber skjalasöfn nr. 77/2014. Samkvæmt þeim hefur safnið eftirlit með framkvæmd opinberrar skjalavörslu og skjalastjórnar fyrir hönd ráðherra og gegnir jafnframt hlutverki opinbers skjalasafns.

Lög um opinber skjalasöfn mynda lagaramma fyrir skjalavörslu og skjalastjórn opinberra aðila á Íslandi, bæði ríkis og sveitarfélaga. Þjóðskjalasafn Íslands hefur því ríku hlutverki að gegna í skjalavörslu og skjalastjórn ríkis og sveitarfélaga, m.a. með setningu reglna, ákvörðun um grisjun skjala, samþykkt skjalavistunarkerfa og eftirliti með skjalahaldi opinberra aðila. Margvísleg lög hafa bein áhrif á starfsemi opinberra skjalasafna, auk laga um opinber skjalasöfn. Má þar nefna upplýsingalög nr. 140/2012 og stjórnsýslulög nr. 37/1993. Þá má nefna lög nr. 77/2000 um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga. Öll þessi lög hafa áhrif á myndun og meðhöndlun opinberra skjala.

Hlutverk

Samkvæmt lögum um opinber skjalasöfn gegnir Þjóðskjalasafn Íslands því hlutverki að vera framkvæmdaraðili opinberrar skjalavörslu og skjalastjórnar í landinu. Það fer þannig með yfirstjórn skjalamála í landinu en auk þess hefur það hlutverk opinbers skjalasafns eins og héraðsskjalasöfnin.

Þjóðskjalasafnið setur reglur um frágang skjalasafna, varðveislu og förgun gagna. Reglurnar þurfa staðfestingu ráðherra. Þá hefur safnið aðkomu að stofnun héraðsskjalasafna og hefur eftirlit með þeim.

Hlutverk Þjóðskjalasafns sem opinbers skjalasafns er að taka til varðveislu skjöl frá afhendingarskyldum aðilum, bæði á rafrænu formi og á pappír, en safnið tekur einnig við gögnum frá einstaklingum og félögum. Þjóðskjalasafn veitir aðgang að safnkosti sínum með því að halda skrár yfir hann, hafa skjöl aðgengileg til notkunar á lestrarsal og taka ákvarðanir um aðgengi að skjölum sem innihalda upplýsingar sem krefjast aðgangstakmarkana lögum samkvæmt. Safnið gengst fyrir rannsóknum á safnkostinum og veitir fræðslu um og aðgengi að mikilvægum heimildum þjóðarsögunnar. Það gerir safnið með útgáfu mikilvægra skjala á prenti og með því að birta á vefjum sínum eftirsóttar heimildir í stafrænum búningi.

Þjóðskjalasafn hefur jafnframt eftirlit með skjalavörslu og skjalastjórn afhendingarskyldra aðila ríkisins og sveitarfélaga, sem eru ekki aðilar að héraðsskjalasafni, með það að markmiði að tryggja vörslu, aðgengi og örugga meðferð opinberra upplýsinga.

Afhendingarskyldir aðilar til Þjóðskjalasafns eru um 600 talsins. Safnið tekur jafnframt til varðveislu skjöl einkaaðila. Safnkostur Þjóðskjalasafns taldi í árslok 2018 um 43,5 hillukílómetra af skjölum.

2.

FULLVELDISAFMÆLI 1. DESEMBER Í ÞJÓÐSKJALASAFNI ÍSLANDS

Þann 1. desember 2018 urðu tímamót í birtingu stafrænna gagna sem varðveitt eru í Þjóðskjalasafni með opnum vefsins www.heimildir.is.

Mennta- og menningarmálaráðherra, Lilja Dögg Alfreðsdóttir, opnaði vefinn við athöfn í Þjóðskjalasafni, þar sem viðstaddir voru meðal annarra forsætisráðherra Íslands og Danmerkur. Á vefnum er veitt aðgengi að ýmsum skjölum og skjalabókum sem hafa á undanförnum árum verið ljósmyndaðar eða skannaðar. Mestu munar þar um samstarfsverkefni Þjóðskjalasafns og FamilySearch þar sem fulltrúar þeirra síðarnefndu vinna að skönnun mikils magns persónuheimilda sem síðan eru birt á vef safnsins. Meðal nýmæla má nefna að á vefsíðunni er landfræðileg vefsjá þar sem hægt er að nálgast allar prestþjónustubækur og sóknarmanntöl sem varðveist hafa og geta þannig allir fengið aðgang að þessum mikilvægu heimildum í gegnum netið. Þá má nefna að á síðunni er gert ráð fyrir vefsýningum og leit fyrsta vefsýningin dagsins ljós þann 1. desember og fjallar hún um Konungsríkið Ísland. Þar er gerð grein fyrir ýmsum skjölum sem varða Konungsríkið, sem var frá 1918–1944.

Eiríkur G. Guðmundsson, Lars Løkke Rasmussen, Sólrun Løkke Rasmussen, Katrín Jakobsdóttir og Lilja Alfreðsdóttir.

Á hátíðarsamkomunni 1. desember afhenti forsætisráðherra Danmerkur, Lars Løkke Rasmussen stafræn afrit af skjölum, sem eiga uppruna sinn í danska utanríkisráðuneytinu og eru nú varðveitt í danska ríkisskjalasafninu. Um er að ræða skjöl sem fjalla um samskipti Íslands og Danmerkur og varpa meðal annars nýju ljósi á viðhorf dönsku stjórnsýslunnar til sjálfstæðisbaráttu Íslendinga. Einnig voru afhent stafræn afrit af gögnum hinnar svokölluðu Dansk-íslensku nefndar, sem hafði það hlutverk að fjalla um sameiginleg mál ríkjanna. Gögnin eru nú aðgengileg á vefnum **www.heimildir.is.**

3.

INNRI STARFSEMI

Stjórnarnefnd

Þjóðskjalasafn Íslands heyrir undir mennta- og menningarmálaráðuneytið. Ráðuneytið skipar stjórnarnefnd safnsins sem er forstöðumanni þess, þjóðskjalaverði, til ráðgjafar um stefnu safnsins og önnur málefni sem varða starfsemi þess.

Stjórnarnefnd veitir þjóðskjalaverði umsagnir um árlegar starfs- og fjárhagsáætlanir og skipulag safnsins.

Stjórnarnefnd er skipuð af mennta- og menningarmálaráðherra. Hana skipuðu árið 2018:

Anna Agnarsdóttir,
formaður, skipuð án tilnefningar.

Guðmundur Jónsson,
varaformaður, tilnefndur af Sagnfræðistofnun Háskóla Íslands.

Jóhanna Gunnlaugsdóttir,
tilnefnd af félagsvísindasviði Háskóla Íslands.

Helga Jóna Eiríksdóttir,
tilnefnd af starfsfólki Þjóðskjalasafns Íslands.

Svanhildur Bogadóttir,
tilnefnd af Sambandi íslenskra sveitarfélaga.

Gunnar Gíslason,
tilnefndur af Sambandi íslenskra sveitarfélaga.

Stjórnarnefnd Þjóðskjalasafns Íslands árið 2018. Á myndina vantar Gunnar Gíslason.

Skipurit Þjóðskjalasafns

Frá 1. desember 2016

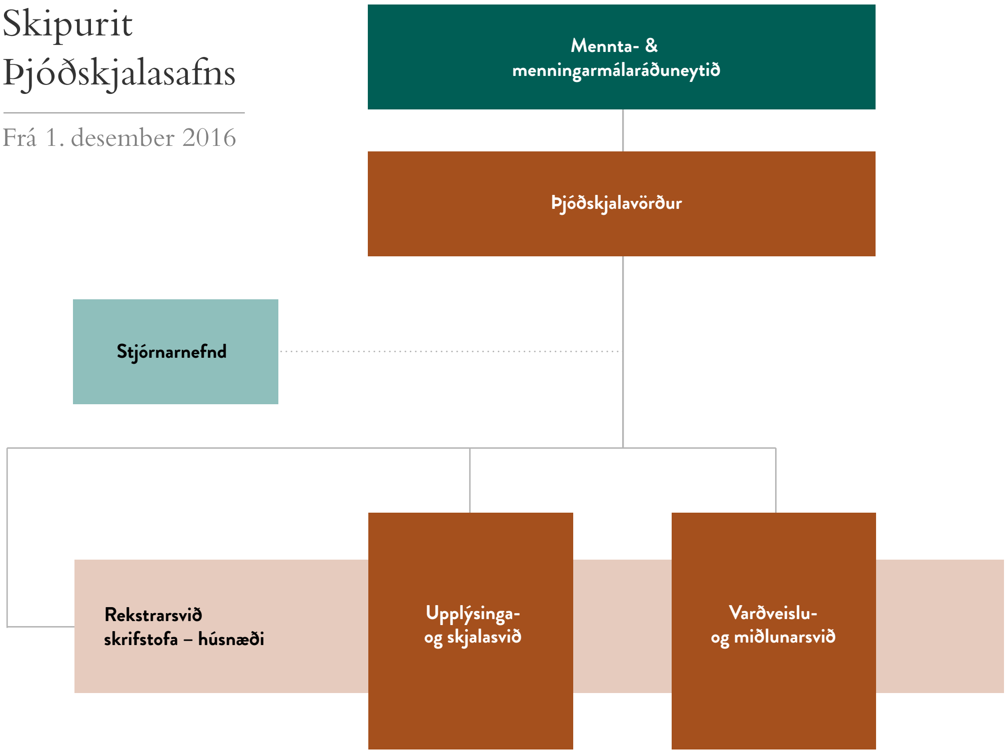

Varamenn:

Kristjana Kristinsdóttir,
tilnefnd af Sagnfræðistofnun Háskóla Íslands.

Ómar H. Kristmundsson,
tilnefndur af félagsvísindasviði Háskóla Íslands.

Gunnar Örn Hannesson,
tilnefndur af starfsfólki Þjóðskjalasafns Íslands.

Jóna Símonía Bjarnadóttir,
tilnefnd af Sambandi íslenskra sveitarfélaga.

Ágúst Sigurðsson,
tilnefndur af Sambandi íslenskra sveitarfélaga.

Stjórnarnefndin fundaði þrisvar á árinu, 21. mars 2018, 16. október 2018 og 28. nóvember 2018. Fundargerðir stjórnarnefndar eru birtar á vef safnsins. Á síðasta fundi stjórnarnefndarinnar var Eiríkur G. Guðmundsson kvaddur af stjórnarnefndinni, en hann hafði þá sagt starfi sínu lausu vegna aldurs. Honum voru þökkuð vel unnin störf á liðnum árum.

Skipurit

Skipurit Þjóðskjalasafns tók gildi 1. desember 2016, í því er starfseminni skipt niður í tvö fagsvið og eitt stoðsvið. Fagsviðin eru upplýsinga- og skjalasvið og varðveislu- og miðlunarsvið sem studd eru af rekstrarsviði, þvert á starfsemina.

Framkvæmdastjórn Þjóðskjalasafns Íslands árið 2018:

Eiríkur G. Guðmundsson,
þjóðskjalavörður

Anna Elínborg Gunnarsdóttir,
fjármálastjóri

Hrefna Róbertsdóttir,
sviðsstjóri varðveislu- og miðlunarsviðs

Njörður Sigurðsson,
sviðsstjóri upplýsinga- og skjalasviðs

Rekstraryfirlit (m.kr.)	Raun 2018	Áætlun 2018	Frávik
Sértekjur	-63,6	-59,3	-4,3
Laun og launatengd gjöld	299,2	284,8	14,4
Ferðir og fundir	8,6	10,9	-2,3
Rekstrarvörur	13,2	15,4	-2,2
Aðkeypt þjónusta	52,3	57,8	-5,5
Húsnæði	31,3	29,5	1,8
Vextir	0,4	0,2	0,2
Afskriftir	8,4	7,4	1
Tilfærslur	30,8	33,6	-2,8
Framlag ríkissjóðs til héraðsskjalasafna	-31,4	-31,4	0
Framlag ríkissjóðs	-345,3	-348,9	3,6
Rekstrarniðurstaða:	3,9		3,9

Rekstrar- og efnahagsreikningur

Afkoma Þjóðskjalasafns Íslands var neikvæð um 3,9 m.kr. á árinu 2018. Heildargjöld ársins að frádregnum sértekjum voru 341,4 m.kr. Til viðbótar eru gjaldfærðar afskriftir 8,4 m.kr. Samkvæmt fjárlögum ársins var framlag ríkissjóðs til Þjóðskjalasafns 376,7 m.kr., þar af var framlag til héraðsskjalasafna 31,4 m.kr.

Í árslok 2018 var fjárheimildastaðan neikvæð um 3,9 m.kr., er það að vegna endurmats á launareikningi stofnunarinnar 4,8 m.kr. Launakostnaður er 5,1% hærri en áætlun gerði ráð fyrir, er það meðal annars vegna launaleiðréttinga og frávika á óútskýrðum launamun skv. jafnlaunavottun.

Mannauður og mannaflaþörf

Í árslok 2018 störfuðu 38 starfsmenn hjá Þjóðskjalasafni Íslands, þar af voru 10 starfsmenn í hlutastörfum. Ársverk við safnið 2018 voru 33. Þar af eru 2,6 ársverk vegna vinnu fyrir Óbyggðanefnd, 1,1 vegna skráningarverkefna á Ísafirði, 0,5 vegna kennslu í skjalfræði og 1,5 ársverk vegna vinnu við frágang og skráningu á skjalasöfnum sem unnin eru gegn greiðslu.
Hlutfall karla er 58% og kvenna 42%. Starfsmenn safnsins búa yfir mikilli þekkingu og reynslu á sviði skjalavörslu og skjalastjórnar, sem og á sviði stjórnsýslusögu og miðlunar. Meðalstarfsaldur starfsmanna er um 9 ár og 39,5% starfsmanna hafa starfað hjá Þjóðskjalasafni lengur en í 10 ár. Menntunarstig hjá safninu er hátt en ríflega 84% starfsmanna hefur lokið háskólaprófi og ríflega 50% hafa lokið meistaranámi.

Nokkrar mannabreytingar urðu á árinu, tveir starfsmenn fóru í fæðingarorlof, einn starfsmaður lét af störfum, annar var ráðinn tímabundið í annað verkefni og fimm sumarstarfsmenn ráðnir, af þeim voru tveir í hlutastarfi allt árið og þrír ráðnir í hlutastörf með háskólanámi til áramóta.

Starfsfólk Þjóðskjalasafns Íslands

Starfsmenn sóttu endurmenntun af ýmsu tagi á árinu til að viðhalda og auka faglega þekkingu sína. Lögð er áhersla á markvissa upplýsingagjöf til starfsmanna meðal annars með reglubundnum starfsmannafundum og föstudagsfréttum þjóðskjalavarðar. Öskjufundir eru mánaðarlegir fyrirlestrar á vegum Starfsmannafélags Þjóðskjalasafns og gefst þar m.a. tækifæri til að kynna viðfangsefni og rannsóknir starfsfólks.

Þjóðskjalasafn hefur um árabil skort fleira starfsfólk til ýmissa verkefna sem stofnuninni hefur að lögum verið falið að sinna. Samkvæmt mannaflaspá sem gerð var í byrjun árs 2014 er talið að safnið þurfi á annan tug ársverka til viðbótar. Þessi staða hefur ekki breyst.Var mat þetta byggt á umfangi starfseminnar, því skjalamagni sem safnið varðveitti þá, því skjalamagni sem safninu myndi berast á næstu árum, stóraukinni rafrænni stjórnsýslu og umsýslu rafrænna gagna, ásamt aukinni miðlun safnkostsins.

Þjóðskjalasafn Íslands hlýtur jafnlaunavottun

Þjóðskjalasafn Íslands hefur hlotið jafnlaunavottun og leyfi Jafnréttisstofu til að nota jafnlaunamerkið 2019 – 2022. Jafnlaunavottun er staðfesting á að stofnunin starfræki launakerfi sem stenst kröfur jafnlaunastaðalsins ÍST 85:2012. Formlegum úttektum á jafnlaunakerfi Þjóðskjalasafns lauk í desember 2018. Það var BSI á Íslandi sem framkvæmdi úttektina. Þjóðskjalasafn Íslands var fyrsta stofnun mennta- og menningarmálaráðuneytisins til að hljóta þessa vottun.

Jafnlaunakerfi Þjóðskjalasafns Íslands nær til alls starfsfólks stofnunarinnar. Þetta þýðir að Þjóðskjalasafn Íslands uppfyllir öll skilyrði lögbundins jafnlaunastaðals og er staðfesting á því að launakerfi stofnunarinnar standist kröfur um launajafnrétti kynja á vinnustöðum.

Jafnlaunavottun felur í sér faglega úttekt á launum starfsfólks, starfaflokkun og öðrum þáttum sem hafa áhrif á kjör karla og kvenna. Meginmarkmið jafnlaunavottunar er að vinna gegn kynbundnum launamun og stuðla að jafnrétti kynjanna á vinnumarkaði.

JAFNLAUNAVOTTUN
2019 - 2022

4.

EFTIRLIT OG REGLUSETNING

Árið 2018 komu út tvær skýrslur með niðurstöðum úr eftirlitskönnunum Þjóðskjalasafns. Annars vegar um skjalavörslu og skjalastjórn sveitarstjórnarskrifstofa sem afhendingarskyldar eru til Þjóðskjalasafns Íslands og hins vegar um starfsemi héraðsskjalasafna. Í byrjum árs 2018 setti Þjóðskjalasafn fyrstu reglur um skráningu mála og málsgagna afhendingarskyldra aðila.

Eftirlit með sveitarfélögum

Sveitarfélög, sem ekki eru aðilar að héraðsskjalasafni, eru afhendingarskyld til Þjóðskjalasafns Íslands. Í því felst einnig að Þjóðskjalasafn hefur eftirlit með skjalavörslu og skjalastjórn þessara sveitarfélaga og stofnana sem undir þau heyra. Í lok árs 2017 var rafræn könnun send út til sveitarstjórnarskrifstofa, sem eru afhendingarskyldar til Þjóðskjalasafns, og var unnið úr niðurstöðum hennar árið 2018. Þetta er í fyrsta skipti sem Þjóðskjalasafn kannar stöðu skjalamála sveitarfélaga, sem eru afhendingarskyld til Þjóðskjalasafns, en hefur þrisvar áður kannað stöðu skjalamála ríkisins (2004, 2012 og 2016). Niðurstöður könnunarinnar sýna að ástand skjalavörslu og skjalastjórnar hjá þessum sveitarstjórnarskrifstofum er þokkalegt. Meginvandi þeirra er að rafræn skjalavarsla á grundvelli reglna Þjóðskjalasafns og skil til safnsins er mjög skammt á veg komin. Í skýrslunni eru upplýsingar um könnunina, tölulegar niðurstöður og umfjöllun um meginniðurstöður. Þar eru einnig tillögur til úrbóta og nefnt hver gætu verið næstu skref í skjalavörslu og skjalastjórn sveitarstjórnarskrifstofa. Skýrslan var prentuð og einnig gefin út á vef Þjóðskjalasafns.

Á fundi opinberra skjalasafna.

Skýrsla um niðurstöður eftirlitskönnunar Þjóðskjalasafns árið 2017 um starfsemi héraðsskjalasafna.

Eftirlit með héraðsskjalasöfnum

Samkvæmt lögum um opinber skjalasöfn nr. 77/2014 hefur Þjóðskjalasafn Íslands eftirlit með rekstri héraðsskjalasafna. Árið 2017 sendi Þjóðskjalasafn héraðsskjalasöfnum spurningakönnun í því skyni að uppfylla þessa eftirlitsskyldu sína. Í desember síðastliðnum kom út skýrsla með samanteknum niðurstöðum úr þessari könnun. Í skýrslunni eru birtar niðurstöður um starfsemi allra 20 héraðsskjalasafnanna sem í landinu starfa og tillögur til úrbóta þar sem það á við. Auk þessarar skýrslu voru unnar skýrslur fyrir hvert og eitt héraðsskjalasafn byggðar á svörum hvers safns. Skýrslur um starfsemi einstakra héraðsskjalasafna voru sendar héraðsskjalasöfnum og sveitarfélögum, sem eru aðilar að viðkomandi héraðsskjalasöfnum, auk Sambands íslenskra sveitarfélaga og mennta- og menningarmálaráðuneytis. Skýrslan var bæði prentuð og gefin út á vef Þjóðskjalasafns.

Helstu niðurstöður eftirlitskönnunar með starfsemi héraðsskjalasafna er að héraðsskjalasöfn geta ekki sinnt lögbundnum verkefnum eins og þau eru mönnuð í dag. Niðurstöður könnunarinnar voru m.a. að ekkert héraðsskjalasafn hafði tekið við rafrænum gögnum frá afhendingarskyldum aðilum til varðveislu, eftirliti með skjalavörslu og skjalastjórn afhendingarskyldra aðila var ábótavant, samþykkt málalykla og skjalavistunaráætlana var verulega ábótavant, afritun mikilvægra skjala úr safnkostinum var skammt á veg komin og skýrslugjöf til Þjóðskjalasafns var takmörkuð þrátt fyrir lagaboð. Í skýrslunni er bent á að nauðsynlegt sé að efla starfsemi héraðsskjalasafna og að ráðlegt sé að endurskoða heildstætt skjalavörslu og skjalastjórn á sveitarstjórnarstiginu öllu. Tryggja þurfi að varsla skjala allra sveitarfélaga til langs tíma samkvæmt kröfum nútímans verði tryggð. Nær víst er að hagkvæmast og faglega sterkast sé að auka samstarf sveitarfélaga og leita sameiginlegra lausna á þessum vettvangi.

Reglur um skráningu mála og málsgagna

Þann 1. febrúar 2018 tóku gildi nýjar reglur nr. 85/2018 um skráningu mála og málsgagna afhendingarskyldra aðila. Aðdragandi að setningu reglnanna var nokkuð langur. Í desember 2015 auglýsti Þjóðskjalasafn drög að reglunum til umsagnar. Í upphafi árs 2016 var unnið úr umsögnunum og tóku reglurnar smávægilegum breytingum í því ferli. Lögbundið samráð var haft við mennta- og menningarmálaráðuneytið og voru reglurnar loks staðfestar af ráðherra 29. desember 2017. Reglurnar eru settar á grundvelli 23. gr. laga nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn þar sem kveðið er á um setningu reglna um skráningu mála og málsgagna. Með setningu reglnanna er í fyrsta skipti kveðið sérstaklega á um hvaða upplýsingar afhendingarskyldir aðilar skuli skrá um mál, annars vegar, og málsgögn, hins vegar, sem eru eða hafa verið til meðferðar hjá þeim. Vakin er athygli á því að í 1. gr. reglnanna eru hugtökin mál og málsgögn skilgreind.

5.

VIÐTAKA OG VARÐVEISLA

Þjóðskjalasafn Íslands á lögum samkvæmt að taka við skjölum afhendingarskyldra aðila ríkisins og sveitarfélaga sem ekki eru aðilar að héraðsskjalasafni. Pappírsskjöl skal afhenda þegar þau eru orðin 30 ára gömul og rafræn gögn að jafnaði ekki eldri en fimm ára. Þá tekur Þjóðskjalasafn Íslands við skjölum frá einkaaðilum, þ.e. félagasamtökum, fyrirtækjum og einstaklingum.

Afhendingar pappírsskjala

Í janúar 2018 var Þjóðskjalasafni nauðugur sá kostur að samþykkja engar nýjar afhendingar vegna þess að áætlanir um endurbætur á geymsluhúsnæði safnsins hafa ekki staðist. Afhendingar á pappírsskjölum afhendingarskyldra aðila á árinu voru því aðeins afhendingar sem þegar höfðu verið samþykktar inn til safnsins. Tekið var við afhendingarbeiðnum og þær settar á biðlista með því fororði að þegar úrlausn í geymslumálum safnsins liggur fyrir verði þær afgreiddar.

Umsjón með ákvörðunum um viðtöku skjalasafna til Þjóðskjalasafns hefur hópur af ráðgjöfum safnsins á upplýsinga- og skjalasviði, svokallaður viðtökuhópur. Viðtökuhópur fundaði átta sinnum á árinu, einkum til að fara yfir stöðu á afhendingum og afhendingarbeiðnum til safnsins. Í lok árs 2018 voru um 15 afhendingarbeiðnir á biðlista sem telja um 850 hillumetra.

Þrátt fyrir að engar nýjar afhendingar hefðu verið samþykktar inn til safnsins á árinu tók safnið við 926 hillumetrum af skjölum í 135 afhendingum sem áður höfðu verið samþykktar. Þar af voru 29 afhendingar frá opinberum aðilum sem töldu samtals 691 hillumetra. Afhendingar einkaaðila voru fleiri eða 90 talsins en voru minni að umfangi eða samtals 186 hillumetrar. Þá tók safnið við 39 hillumetrum af þrota- og dánarbúum í sex afhendingum og 24 hillumetrum af sjúkraskrám í 10 afhendingum.

Hillumetrar pappírsskjala í Þjóðskjalasafni 1985 – 2018

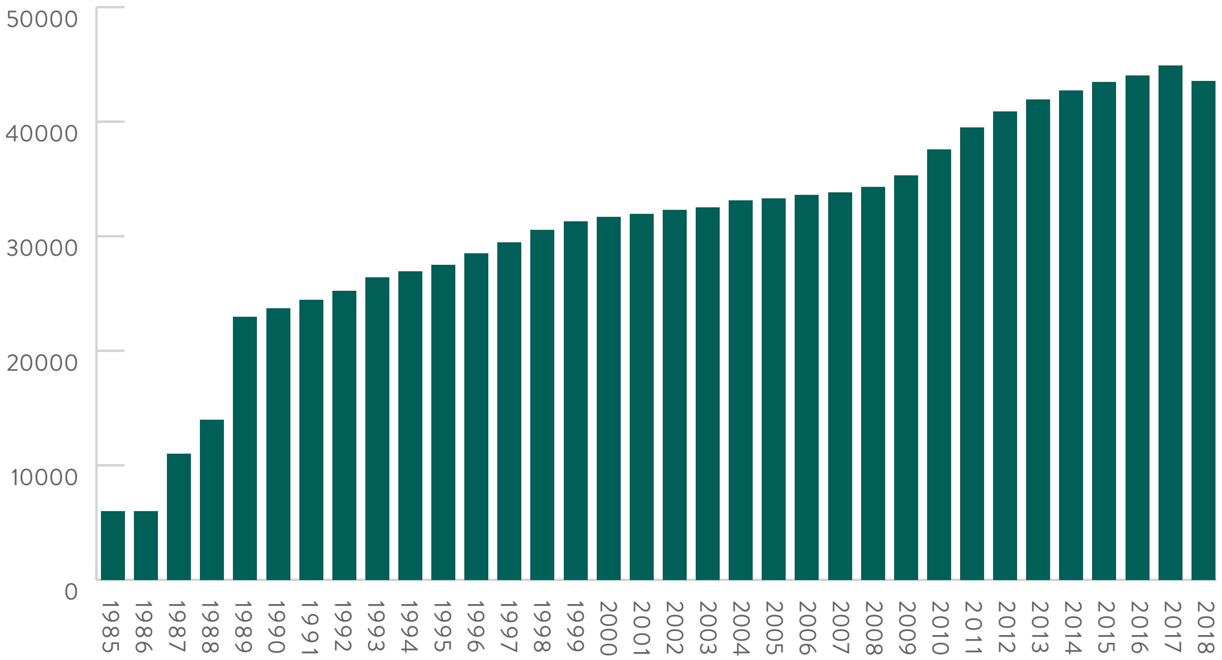

Hillumetrar pappírsskjala afhentir Þjóðskjalasafni 2004-2018

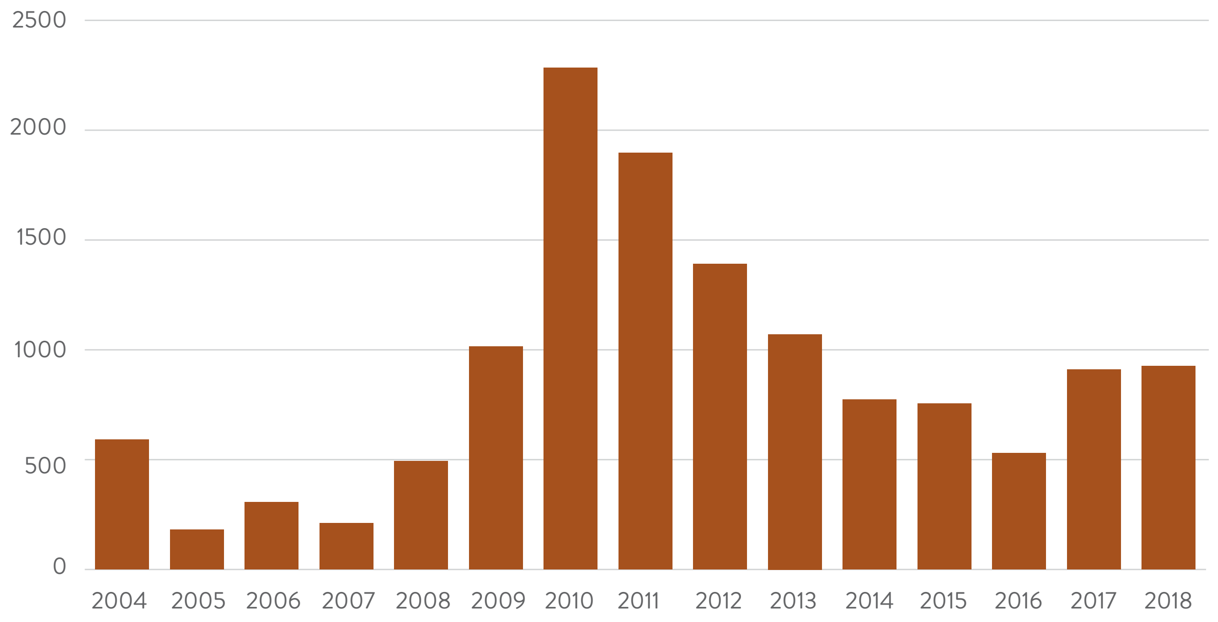

Afhent pappírsskjalasöfn í hillumetrum árið 2014-2018

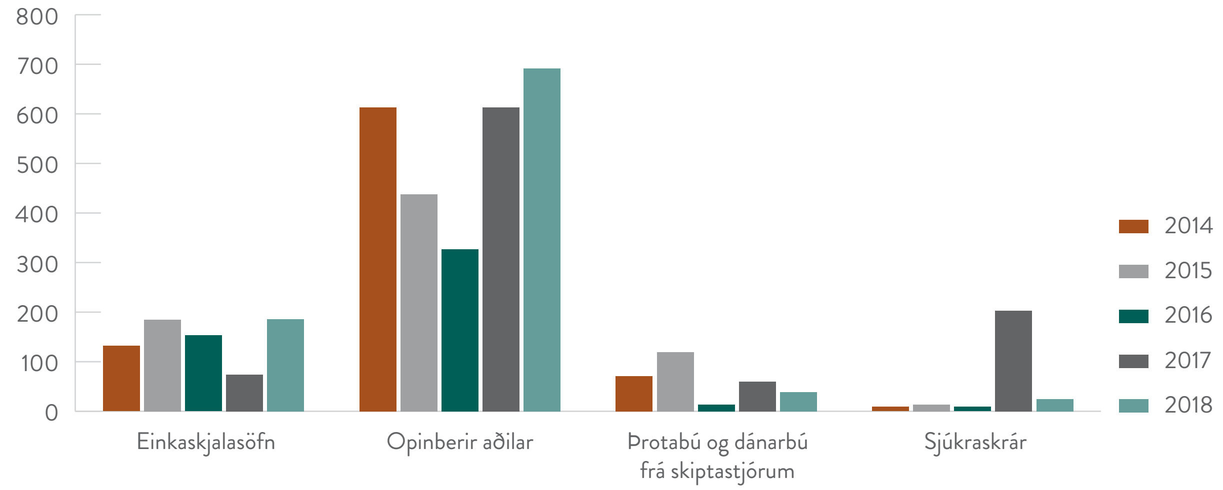

Heildarsafnkostur Þjóðskjalasafns í lok árs 2018 var um 43.500 hillumetrar en það er minnkun um 1.390 hillumetra á milli ára en heildarsafnkostur í lok árs 2017 var 44.928 hillumetrar. Ástæða þessa er að á árinu 2018 lauk svokölluðu þrotabúsverkefni sem fólst í að fara í gegnum tæpa 3.000 hillumetra af þrotabúum sem afhent höfðu verið safninu til varðveislu. Við yfirferðina voru bókhaldsskjölum að stærstum hluta fargað en gögn sem höfðu varðveislugildi tekin til varðveislu. Að lokum var um 2.300 hillumetrum af bókhaldsskjölum þrotabúa fargað sem skýrir fækkun hillumetra í safnkosti Þjóðskjalasafns á milli ára.

Afhendingar rafrænna gagna

Árið 2018 voru afhentar sex vörsluútgáfur rafrænna gagna frá afhendingarskyldum aðilum, jafnmargar og árið 2017. Umfang vörsluútgáfanna sex nemur um 34 gígabætum. Umfang vörsluútgáfanna er ekki mikið enda er um afhendingar úr rafrænum gagnagrunnum að ræða sem innihalda venslaðar töflur. Í lok árs 2018 hafa því verið afhentar 28 vörsluútgáfur rafrænna gagna frá árinu 2010 þegar rafræn skjalavarsla hófst í Þjóðskjalasafni. Samtals varðveitir Þjóðskjalasafn 162 gígabæt rafrænna gagna í vörsluútgáfum.

Fjöldi afhentra pappírsskjalasafna árið 2014-2018

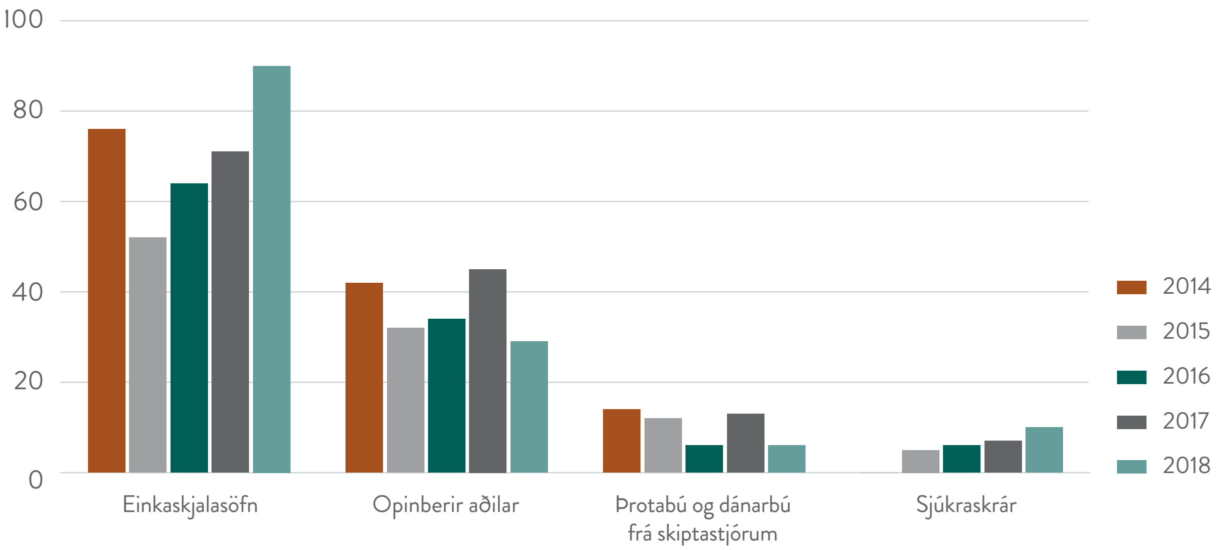

Fjöldi afhentra rafrænna vörsluútgáfa

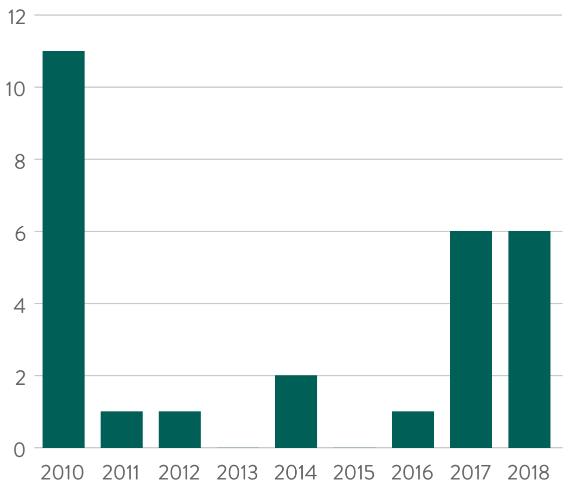

Rafrænar vörsluútgáfur afhentar í Gb.

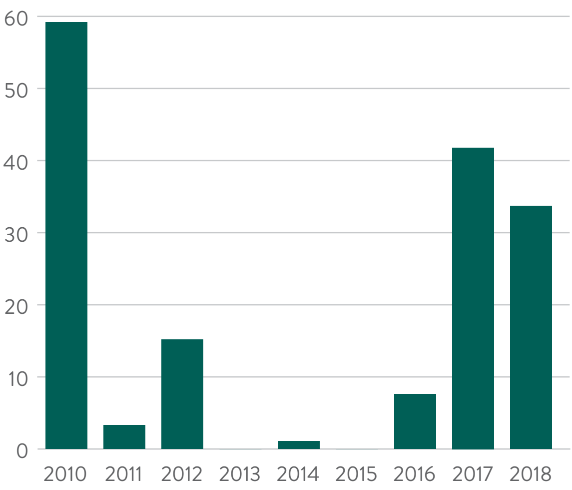

Grisjunarbeiðnir

Afhendingarskyldir aðilar mega skv. 24. gr. laga um opinber skjalasöfn ekki eyða neinu skjali í skjalasöfnum sínum nema með heimild þjóðskjalavarðar, í samræmi við reglur sem settar eru á grundvelli laganna eða samkvæmt sérstöku lagaákvæði. Til þess að fá heimild þjóðskjalavarðar fyrir grisjun skjala þarf að sækja um hana á sérstöku eyðublaði, svokallaðri grisjunarbeiðni. Hver grisjunarbeiðni er tekin til skoðunar af skjalavörðum safnsins áður en hún er lögð fyrir grisjunarráð Þjóðskjalasafns sem er þjóðskjalaverði til ráðgjafar um afgreiðslu slíkra mála. Á árinu 2018 bárust Þjóðskjalasafni 66 beiðnir um grisjun skjala afhendingarskyldra aðila. Þar af var eyðing skjala heimiluð í 51 tilviki en hafnað í 10 tilvikum. Þá var ein beiðni samþykkt að hluta og fjórar beiðnir sem bárust þar sem heimild var þegar til staðar og átti því ekki við.

Málalyklar og skjalavistunaráætlanir

Afhendingarskyldir aðilar eiga að nota málalykla til að halda skipulagi á málasafni sínu og þurfa þeir að uppfylla reglur nr. 572/2015 um málalykla afhendingarskyldra aðila. Jafnframt eiga afhendingarskyldir aðilar að hafa yfir að ráða skjalavistunaráætlun til að unnt sé að hafa yfirlit

Grisjunarbeiðnir árið 2018

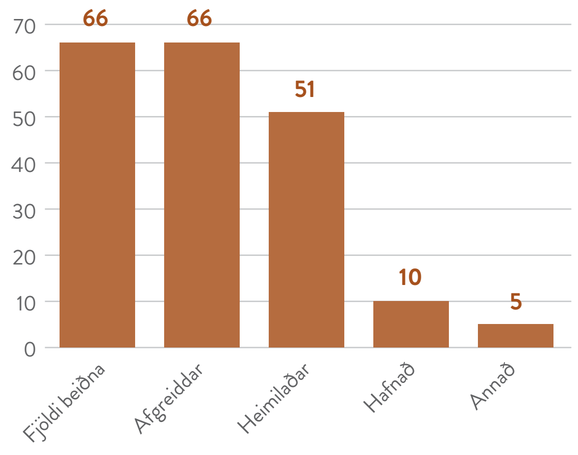

Samþykktir málalyklar 2008 – 2018

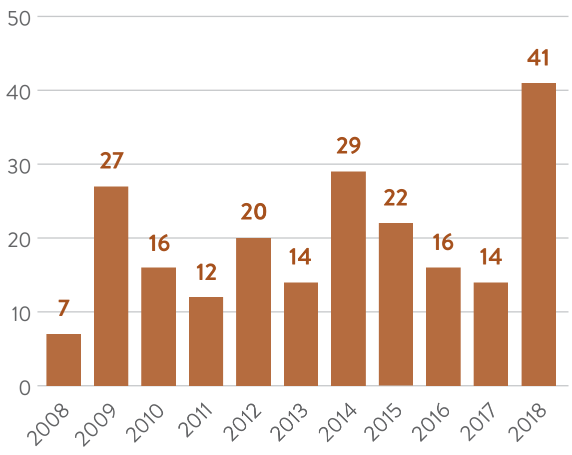

yfir skjalasafnið og allar ákvarðanir sem hafa verið teknar um það. Skjalavistunaráætlanir eiga að uppfylla reglur nr. 571/2015.

Árið 2018 var samþykktur 41 málalykill og hafa aldrei verið samþykktir jafnmargir á einu ári. Þessa fjölgun má rekja til þess að framhaldsskólar gerðu átak í skjalamálum sínum á árinu sem fól m.a. í sér að fá samþykkta málalykla. Alls voru 20 málalyklar framhaldsskóla samþykktir á árinu.

Eins og fyrra ár bárust aðeins tvær skjalavistunaráætlanir til samþykktar árið 2018 og voru báðar samþykktar af safninu. Það er áhyggjuefni hversu hægt innleiðing skjalavistunaráætlana gengur hjá afhendingarskyldum aðilum. Þó hefur ráðgjöf um skjalavistunaráætlanir aukist á milli ára og má rekja það til nýrrar persónuverndarlöggjafar sem tók gildi á árinu 2018 en upplýsingar í skjalavistunaráætlun nýtast við gerð vinnsluskrár sem kveðið er á um í lögunum.

Rafræn skjalavarsla

Árið 2018 bárust 19 tilkynningar um rafræn gagnakerfi, öll voru um rafræn skjalavörslukerfi. Tilkynning á rafrænum gagnakerfum er undanfari afhendingar á vörsluútgáfu rafrænna gagna til Þjóðskjalasafns. Þegar tilkynning um rafrænt gagnakerfi berst safninu eru gögn í hinu rafræna gagnakerfi metin og í framhaldinu úrskurðað um hvort varðveita eigi upplýsingarnar í kerfinu. Árið 2018 var úrskurðað um varðveislu gagna í 19 gagnakerfum, þar af 18 rafrænum skjalavörslukerfum og einum gagnagrunni. Í úrskurðum er kveðið á um hvenær skuli afhenda gögnin í vörsluútgáfu til Þjóðskjalasafns og oftast er það einu til fimm árum eftir að úrskurðað er um varðveislu gagnanna.

Ráðgjöf og fræðsla til afhendingarskyldra aðila

Undanfarin ár hefur Þjóðskjalasafn staðið fyrir reglulegum námskeiðum um skjalavörslu og skjalastjórn afhendingarskyldra aðila. Á vormisseri 2018 voru auglýst fjögur námskeið á vegum safnsins en fella þurfti tvö þeirra niður vegna dræmrar þátttöku. Á hin námskeiðin tvö, sem bæði voru um rafræna skjalavörslu, mættu tíu manns. Auk þess stóð Þjóðskjalasafn fyrir tveimur sérstökum námskeiðum, sem óskað var eftir, þ.e. fyrir Háskólann á Akureyri í mars og Hafnarfjarðarbæ í október.

Vegna dræmrar þátttöku á auglýst námskeið safnsins var ákveðið að auglýsa ekki ný námskeið haustið 2018 heldur leggja aukna áherslu á ráðgjöf til afhendingarskyldra aðila, útgáfu leiðbeiningarrita og gerð fræðslumyndbanda. Í febrúar og mars 2018 voru níu ný fræðslumyndbönd gefin út og eru aðgengileg á vef safnsins og á Youtube-rás Þjóðskjalasafns. Átta þeirra voru um frágang og skráningu pappírsskjala auk fyrirlesturs um varðveislu upplýsinga og ný persónuverndarlög. Undir lok ársins 1918 voru fræðslumyndbönd Þjóðskjalasafns orðin 17 talsins. Í nóvember var svo endurnýjað leiðbeiningarrit um skjalavistunaráætlun gefið út á vef safnsins.

Fjöldi tilkynninga eftir árum frá 2015–2018

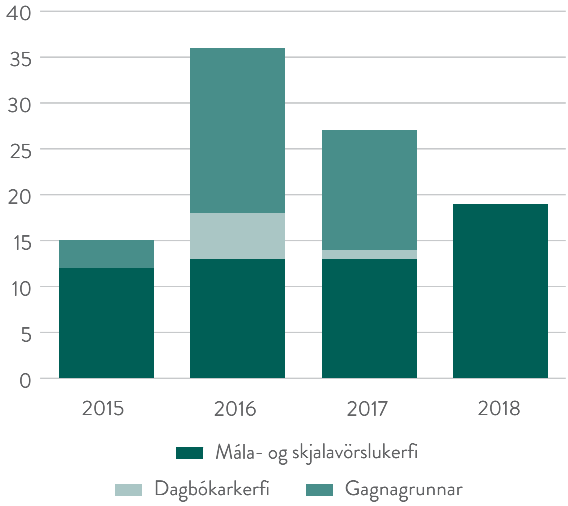

Fjöldi úrskurða eftir árum frá 2015–2018

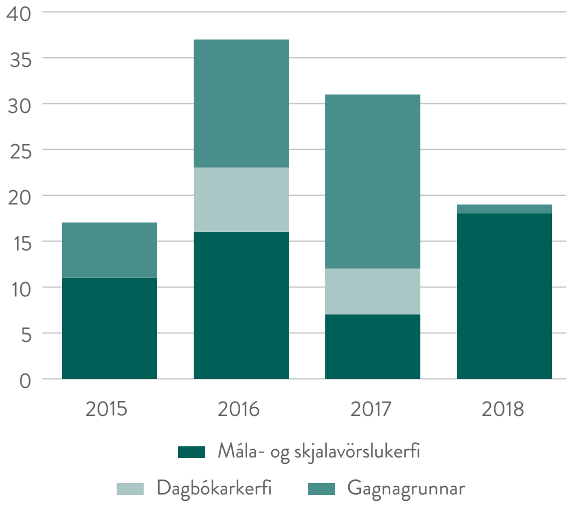

Á árinu 2018 hófu ráðgjafar Þjóðskjalasafns að skrá skipulega niður skriflegar fyrirspurnir sem bárust um skjalavörslu og skjalastjórn. Á árinu voru skráðar alls 297 fyrirspurnir frá afhendingarskyldum aðilum um skjalavörslu og skjalastjórn. Flestar fyrirspurnir voru um rafræna skjalavörslu eða 71, 46 um málalykla og 38 um frágang og skráningu pappírsskjalasafna.

Þjóðskjalasafn hefur gefið út rafrænt fréttabréf frá árinu 2014, *Skjalafréttir*. Markmið er að koma fræðslu um skjalavörslu og skjalastjórn til afhendingarskyldra aðila og þeirra sem áhuga hafa á faginu. Undir lok árs 2018 voru 405 áskrifendur að *Skjalafréttum* en út komu 11 tölublöð á árinu.

Auk þess voru öll eldri tölublöð gerð aðgengileg á vef Þjóðskjalasafns á árinu en frá upphafi hafa komið út 50 tölublöð.

Frágangur og skráning skjalasafna

Í Þjóðskjalasafni vinna að jafnaði um 2-3 starfsmenn að frágangi og skráningu pappírsskjalasafna. Annars vegar er um að ræða vinnu við frágang skjalasafna, sem hafa borist safninu fyrr á árum eða jafnvel áratugum og eru ófrágengin og óskráð. Þar er um að ræða fortíðarvanda sem reynt hefur verið að vinna á jafnt og þétt. Hins vegar berast safninu skjalasöfn þar sem fylgt hefur fjármagn til skráningar.

Skriflegar fyrirspurnir um skjalavörslu og skjalastjórn árið 2018

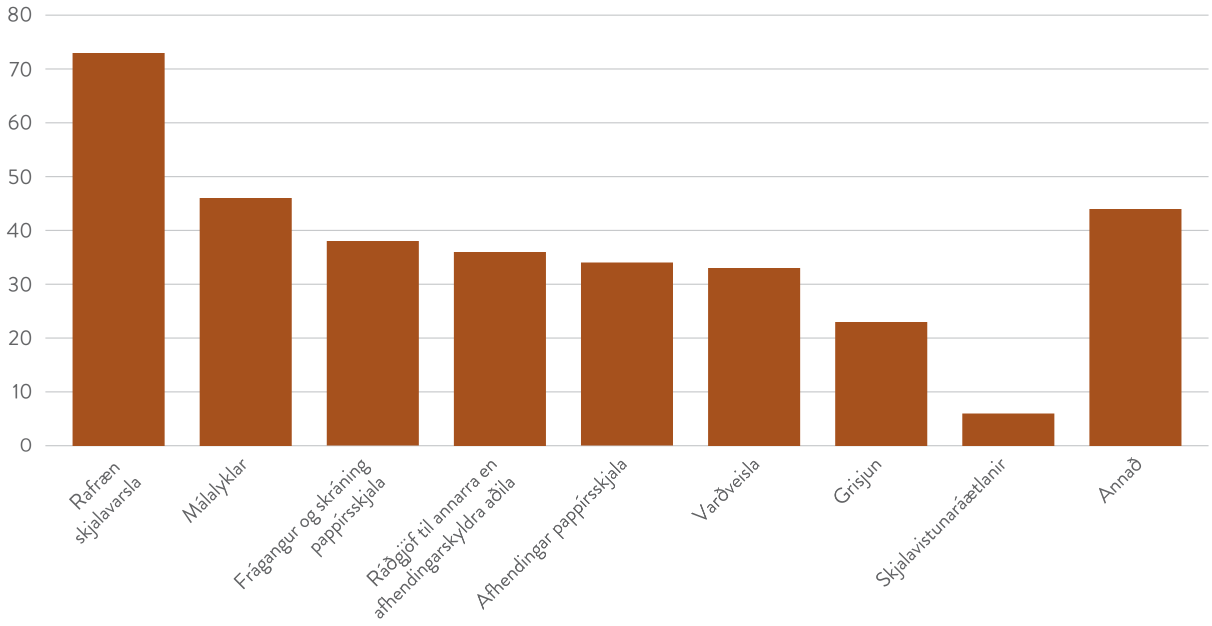

Fyrir umfangsmikil skjalasöfn greiða afhendingaraðilar, hvort sem um er að ræða einkaaðila eða afhendingarskylda aðila, oftast fyrir frágang og skráningu safnanna. Fyrir minni skjalasöfn, í öllum tilfellum einkaskjalasöfn, vinna starfsmenn safnsins að frágangi og skráningu eftir því sem tími gefst til. Auk þessa er unnið að frágangi og skráningu á eldri safnkosti en hluti hans er ófrágenginn og óskráður og þar með óaðgengilegur til notkunar.

Á árinu 2018 var m.a. unnið að endurskráningu á teikningasafni Húsameistara ríkisins og sjúkraskrám. Þá var unnið að nýskráningu skjalasafns Ólafs Ragnars Grímssonar fyrrum forseta Íslands og eldri skjala frá fjármálaráðuneytinu svo dæmi séu tekin. Alls voru um 300 hillumetrar af gögnum skráðir í gagnagrunn safnsins á árinu 2018.

Þrotabúsverkefni

Vinna við stóran hluta þrotabúa, sem Þjóðskjalasafni höfðu borist undanfarna áratugi lögum samkvæmt, hófst um miðjan júní 2017. Þeirri vinnu lauk formlega 5. október 2018. Vinna við þrotabúin fólst í því að fara yfir tæplega 3 hillukílómetra af skjölum þrotabúa sem varðveitt voru á vörubrettum, taka út skjöl sem hafa varðveislugildi, s.s. fundargerðir, bréf, ársreikninga og málsskjöl, og eyða bókhaldsskjölum með litlu varðveislugildi. Á þeim tíma sem þrotabúsverkefnið stóð yfir fóru fjórir starfsmenn í tæplega tveimur stöðugildum yfir samtals 2.724 hillumetra af skjölum sem voru á 291 vörubretti. Af því voru 411 hillumetrar varðveittir. Í verkefninu voru 1.167 þrotabú og eru varðveitt skjöl úr 1.004 búum. Grisjaðir voru 2.313 hillumetrar af bókhaldsskjölum úr tæplega 570 þrotabúum. Ásamt því að skrá öll skjöl sem varðveitt voru í verkefninu var einnig skráð niður hverju var eytt. Samtals fóru 29 mannmánuðir í verkefnið.

Ýmislegt áhugavert kom í ljós við frágang og skráningu þrotabúanna. Nokkuð algengt var að finna stimpla og lykla og jafnvel peninga í nokkrum þrotabúum. Í þrotabúi Álafoss kom sýnishorn fatnaðar í ljós og finna má sýnishorn og bæklinga yfir vörur í til dæmis þrotabúi Kaupfélags Patreksfjarðar, KRON, Álafoss og fleiri. Teikningar og ljósmyndir má finna í þó nokkrum þrotabúum. Þá er ótaldar allar fundargerðabækur, bréfasöfn og annað sem kom upp úr kössunum og er nú orðið aðgengilegt almenningi.

Skráning hagsögugagna

Fyrir áratugum var verslunargögnum, víða af á landinu, safnað í sérstakt skjalasafn innan Þjóðskjalasafns, sem fékk heitið Hagsögusafn. Þetta er gríðarstórt safn verslunarbóka og annarra gagna sem tengjast hagsögu. Að stofni til eru bækurnar frá 19. öld en þó nokkur hluti þeirra teygir sig til þeirrar 20. Öðrum þræði snerta þessar bækur sögu veiða og bátaútgerðar, enda ráku margar verslanir útgerð, samhliða hefðbundinni verslun. Í safninu er einnig að finna hagsögulegar heimildir um togaraútgerð á fyrri hluta 20. aldar og ýmsa aðra starfsemi, svo sem iðnað og framleiðslu. Því miður hefur safnið ekki verið nægilega aðgengilegt enda á margan hátt flókið verkefni að gera leitarbæra skrá yfir þessi fjölbreyttu gögn. Í byrjun október

Hluti þeirra gagna þrotabúa sem voru skráð og grisjuð á árinu 2018.

Skráning hagsögugagna í Þjóðskjalasafni.

2018 hófst lokaáfanginn í skráningu safnsins og sér nú fyrir endann á verkinu. Gert er ráð fyrir að skjalaskrá yfir þetta safn verði sett á vefinn á árinu 2019.

Forvarsla

Forvörsluverkstæði Þjóðskjalasafns sér um forvörslu á skjölum safnsins og að tryggja að varðveisluaðstæður séu eins góðar og mögulega er unnt. Eitt af reglubundnum verkefnum forvörslunnar er að taka við viðgerðarbeiðnum frá lestrarsal safnsins og var tekið við nokkrum slíkum verkefnum á árinu. Annað reglubundið verkefni forvörslu er að sinna eftirliti í geymslum, t.d. skordýravöktun og umhverfismælingar m.a. á hita- og rakastigi.

Eitt af megin verkefnum ársins var undirbúningsvinna vegna skönnunarverkefnis í samstarfi við Family Search. Fyrst þurfti að meta ástand skjalana og síðan gera við þau sem ekki stóðust ástandsskoðun. Styrkjandi forvörslu á manntalsbókum frá 1930 lauk á árinu en það var stórt verkefni sem hófst árið 2012. Þá tók forvarslan einnig við mygluðum skjalabókum úr Hagsögusafninu sem verið er að skrá og ganga frá. Bækurnar voru mygluhreinsaðar og gert við þar sem átti við.

Á árinu var hafin vinna við gerð fræðslumyndbanda um forvörslu sem munu vera til sýnis á heimasíðu og koma að einhverju leyti í stað námskeiða.

Starfsmenn forvörslu koma að undirbúningi sýninga, uppsetningu þeirra og niðurtöku. Meðal sýninga, sem settar voru upp á árinu, voru Lífsblómið, samsýning Þjóðskjalasafns, Listasafns Íslands og Árnastofnunar í Listasafni Íslands og Dunganon, á vegum Listasafns Íslands. Þá var reglubundin eftirfylgni með sýningunni Sjónarhorn í Safnahúsinu, en á sýningunni eru meðal annars skjöl úr safnkosti Þjóðskjalasafns.

Forvörður safnsins var einn skipuleggjenda alþjóðlegrar ráðstefnu á vegum Íslandsdeildar NKF, Cultural heritage facing catastophe: Prevention and recoveries, sem haldin var í Hörpu 26.–28. september.

Olga Dagmar Erlendsdóttir og Karen Sigurkarlsdóttir við störf á forvörsluverkstæði safnsins.

6.

AÐGENGI OG ÞJÓNUSTA

Skjalaskrá og einkaskjalasafn.is

Í skjalaskrá Þjóðskjalasafns, sem aðgengileg er á vef safnsins, er að finna upplýsingar um hluta skjalasafna sem varðveitt eru á safninu. Enn er einungis hluti safnkostsins skráður í rafrænu skjalaskrána en færslum í hana fjölgar jafnt og þétt. Á árinu 2018 voru 695 skjalasöfn skráð í rafræna skjalaskrá safnsins sem nemur tæplega 38.000 öskjum. Er það nokkur fjölgun frá fyrra ári þegar 228 skjalasöfn voru skráð í skjalaskrána sem innihélt 15.200 öskjur. Ástæðuna má fyrst og fremst rekja til átaksverkefnis í frágangi og skráningu þrotabúa sem lauk á árinu 2018. Af þeim 695 skjalasöfnum sem voru skráð í rafræna skjalaskrá voru 512 skjalasöfn þrotabúa. Færslur í innri skjalaskrá voru tæplega 760.000 í lok árs 2018 sem gerir fjölgun um 80.000 á milli ára. Í ytri skjalaskrá safnsins eru birtar skjalaskrár fyrir almenning, sem hafa verið yfirlesnar með tilliti til persónuverndarsjónarmiða, og var fjöldi færslna í henni í lok árs um 630.000.

Í upphafi ársins, á Safnanótt, var opnuð ný birtingarmynd skjalaskrárinnar á vefnum. Tilgangur hennar er að auðvelda almenningi leit. Áfram verður unnið að þróun skjalaskrárinnar og að birta gögn til hagsbóta fyrir notendur.

Þjóðskjalasafn rekur vefinn **einkaskjalasafn.is** – samskrá yfir einkaskjalasöfn en vefurinn er samstarfsverkefni Þjóðskjalasafns, héraðsskjalasafna og Landsbókasafns Íslands – Háskólabókasafns. Á vefnum birtir 21 vörslustofnun upplýsingar um einkaskjalasöfn í vörslu þeirra. Undir lok árs 2018 voru upplýsingar um rúmlega 7.000 einkaskjalasöfn á vefnum, þar af 1.000 einkaskjalasöfn sem varðveitt eru á Þjóðskjalasafni.

Fjöldi askja í útlán 2016–2018

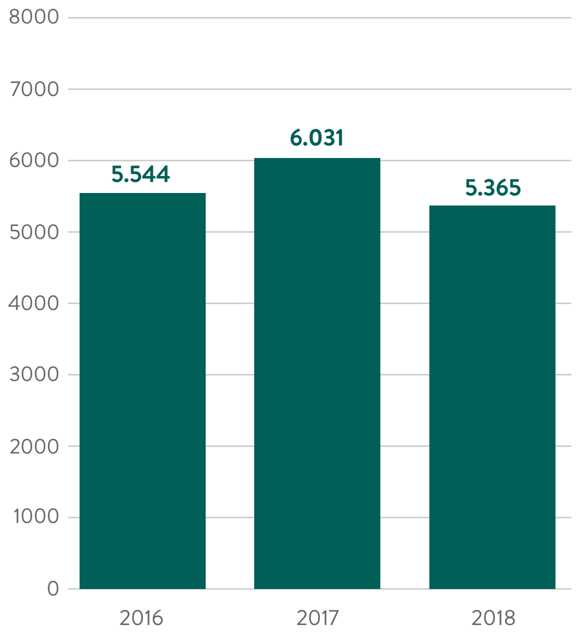

Fjöldi askja í útlán 2018

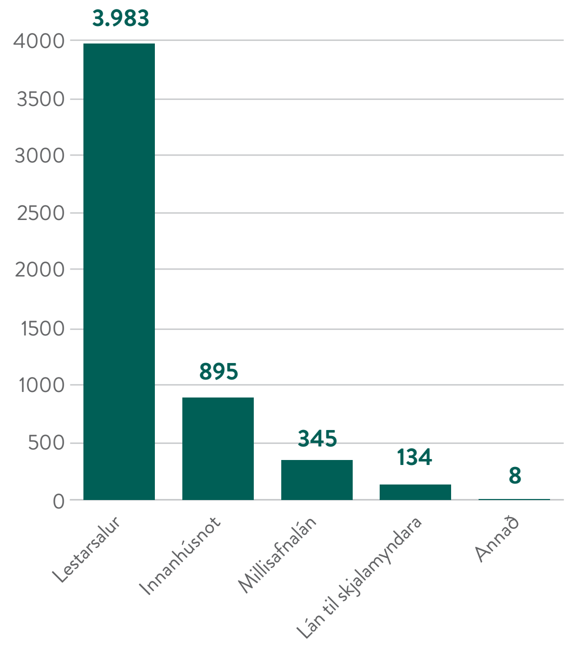

Útlán og notkun skjala

Árið 2018 voru 5.365 öskjur pantaðar úr geymslum safnsins til notkunar á lestrarsal, til innanhússnota, vegna láns til skjalamyndara eða vegna millisafnaláns. Er það nokkur fækkun frá fyrra ári þegar 6.031 askja var lánuð út. Ástæðuna má fyrst og fremst rekja til þess að færri öskjur voru lánaðar til skönnunar en árið á undan, þannig voru 345 öskjur færðar til skönnunar árið 2018 á móti tæplega 1.400 árið 2017. Á lestrarsal voru lánaðar tæplega 4.000 skjalaöskjur og rúmlega 900 til innanhússnota en slíkt tengist oftast afgreiðslu fyrirspurna og rannsóknum starfsfólks, t.d. í þjóðlendumálum.

Fyrirspurnir vegna safnkosts

Starfsfólk Þjóðskjalasafns svarar margs konar fyrirspurnum frá viðskiptavinum sem eru að leita að upplýsingum í þeim safnkosti sem safnið varðveitir. Fyrirspurnirnar geta verið mismunandi að umfangi. Stundum er um að ræða einfalda uppflettingu í gögnum en í mörgum tilfellum eru beiðnirnar mun flóknari og krefjast umfangsmeiri vinnu. Skráðar fyrirspurnir vegna safnkosts á árinu 2018 voru 1.559 en árið 2017 voru þær 1.538. Þó ber að geta þess að upplýsingasöfnun vegna fyrirspurna er í þróun og tölurnar því ekki fyllilega sambærilegar milli ára. Flestar fyrirspurnir voru vegna leitar að þinglýstum gögnum í veðmálabókum sem er að finna í skjalasöfnum sýslumanna, eða 346.

Skráðar fyrirspurnir 2018	Fjöldi
Veðmálabækur	346
Almennar fyrirspurnir	312
Afgreitt á lestrarsal	193
Beiðnir um skjöl háð aðgangstakmörkunum	133
Skattframtöl	83
Prestsþjónustubækur/sóknarmanntöl	79
Jarðir og landeignir	68
Vottorð um námsferil	57
Bygginga- og skipulagsteikningar	57
Útlán (skjalamyndarar, millisafnalán o.fl.)	50
Margþættar fyrirspurnir	46
Einstaklingssaga / æviþættir	43
Sögulegir atburðir	21
Atvinnuvegir	20
Samgöngur og farartæki	17
Skipa- og lögskráningar	10
Aðrar beiðnir	24
Samtals	1.559

Heimsóknir á lestrarsal

Lestrarsalur Þjóðskjalasafns er opinn öllum gestum sem óska eftir að skoða skjöl úr safnkostinum. Hann er opinn alla virka daga frá kl. 10–17 mánudaga til fimmtudaga og frá kl. 10–16 á föstudögum. Á árinu 2018 voru heimsóknir á lestrarsal samtals 2.236. Árið 2017 voru heimsóknir á lestrarsal 2.505 og því fækkaði gestakomum um 12% á milli ára.

Eins og fyrra ár voru karlar í meirihluta þeirra sem notuðu lestrarsalinn eða 70% á móti 30% kvenna. Ástæða þessarar fækkunar milli ára er líklega sú að fleiri heimildir úr safnkostinum eru nú aðgengilegar á vef safnsins en áður, s.s. allar kirkjubækur sem ættfræðingar nota mikið og þurfa því ekki að gera sér ferð á lestrarsal safnsins til að nýta sér heimildirnar.

Fjöldi gesta í lestrarsal 2017–2018

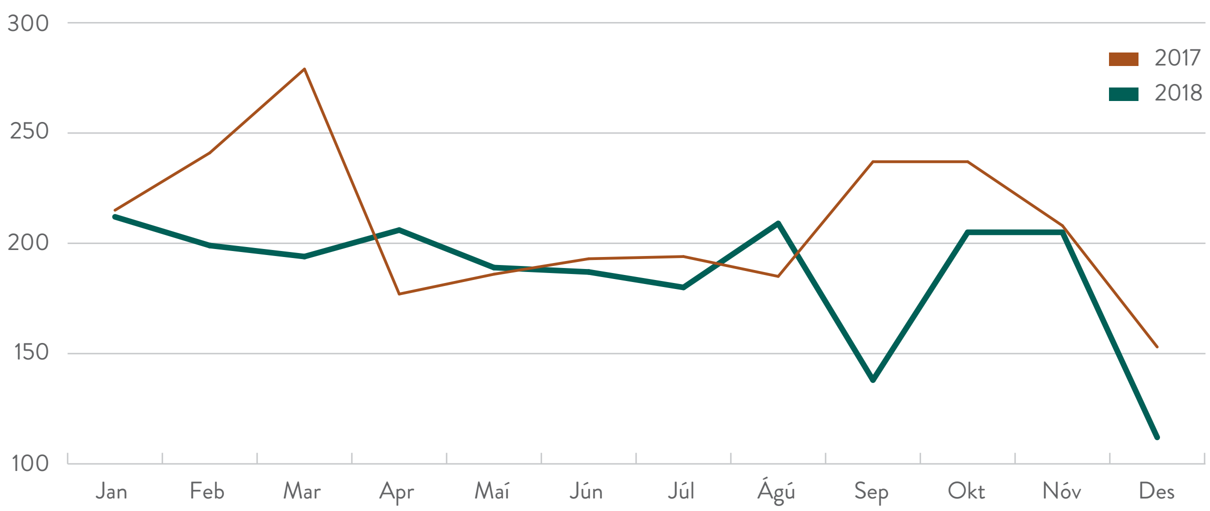

7.

RANNSÓKNIR OG MIÐLUN

Rannsóknir eru fastur liður í starfsemi Þjóðskjalasafns Íslands. Um árabil hefur verið unnið að útgáfu heimilda og rannsóknir tengdar þeim verkefnum. Unnið er að útgáfu á skjölum Landsnefndarinnar fyrri 1770-1771, kvikfjártali Árna Magnússonar og Páls Vídalín frá upphafi 18. aldar og að rannsókn á sóknum og prestaköllum landsins. Stærsta rannsóknarverkefni safnsins tengist rannsóknum á landareignum og réttindum þeim tengdum í tengslum við starf óbyggðanefndar. Það verkefni hefur staðið yfir frá árinu 2004.

Auk þessara verkefna sem Þjóðskjalasafn stendur fyrir hefur safnið tekið þátt í nokkrum verkefnum sem tengjast fræðimönnum við Háskóla Íslands. Þar á meðal má nefna þátttöku í stóru verkefni um efnismenningu á Íslandi, þar sem Þjóðskjalasafn vinnur að skráningu og birtingu dánarbúa, þátttöku í skráningu og birtingu sáttabóka og verkefni þar sem kvikfjártalið kemur við sögu. Jarðskjálftagögn sem varðveitt eru á Þjóðskjalasafni, tengjast verkefni raunvísindastofnunar um gerð gagnagrunns um jarðskjálfta á Íslandi frá upphafi mælinga.

Þjóðlenduverkefnið – Óbyggðanefnd

Á starfsárinu 2018 var í Þjóðskjalasafni unnið við gagnaöflun á völdum svæðum í tengslum við þjóðlenduverkefnið. Gagnaöflunin er háð starfi óbyggðanefndar, sjálfstæðrar úrskurðarnefndar sem hefur það hlutverk að skera úr um mörk þjóðlendna og eignarlanda, mörk hluta þjóðlendna sem nýttar eru sem afréttir og að úrskurða um eignarréttindi innan þjóðlendna. Leitað var gagna vegna svæðis 9B, Snæfellsnes ásamt fyrrum Kolbeinsstaðahreppi og fyrrum Skógarstrandarhreppi, þau afrituð og í flestum tilfellum skrifuð upp. Sömuleiðis var lögð lokahönd á sögulega greinargerð vegna svæðisins. Í ágúst fóru tveir starfsmenn þjóðlenduverkefnisins í vettvangsferð um svæðið ásamt óbyggðanefnd, lögmönnum ríkisins og lögmönnum landeigenda. Einnig var á árinu ráðist í undirbúning að gagnaöflun fyrir svæði 10A, Strandasýslu og 10C, Barðastrandarsýslur.

Ennfremur var unnið við efnisskráningu dóma- og þingbóka sýslumanna í þar til gerðan gagnagrunn. Dómabókaskráningin er mikilvægur hluti rannsóknarvinnu þjóðlenduverkefnisins. Efnisskráningin náði yfir dóma- og þingbækur Barðastrandarsýslu og Ísafjarðarsýslna, en lokið var við að skrá efni 17 bóka úr Barðastrandarsýslu. Stefnt er að því að efnisskráningu bóka úr Ísafjarðarsýslum verði lokið um mitt ár 2019, en þær eru 58 talsins. Í heild hafa verið skráðar um 120.000 færslur í grunninn.

Stafræn afritun í samstarfi við FamilySearch

Á árinu 2018 störfuðu Susan og Richard Huff frá FamilySearch í Þjóðskjalasafni við stafræna afritun skjala. Þau komu fyrst til starfa í apríl 2017 og luku störfum sínum hér um miðjan september 2018. Á árinu 2018 luku þau við afritun manntala fram til 1940, auk gagna úr sýsluskjalasöfnum, sem nánar eru tilgreind hér á eftir. Á starfstíma sínum hér voru afköst þeirra Huff hjóna sem hér segir:

Skjalaflokkur	Fjöldi mynda
Manntöl	133.950
Prestsþjónustubækur	138.892
Dómabækur	20.470
Skiptabækur	6.710
Skiptabækur, fylgiskjöl	77
Manntalsbækur	944
Samtals	**301.043**
Síður alls	**602.086**

Þegar um bækur er að ræða er ávallt ein opna á mynd, eða tvær blaðsíður. Stærstur hluti þeirra gagna sem afrituð voru eru þegar orðin aðgengileg á vefsíðu safnsins.

Nordisk Arkivnyt og Nordisk Arkivportal

Ákveðið var að færa tímaritið Nordisk Arkivnyt yfir í stafræna útgáfu og hætta prentútgáfu þess. Tímaritið, sem hefur verið gefið út af ríkisskjalasöfnum Norðurlanda frá árinu 1956, kemur eftir sem áður út fjórum sinnum á ári og birtist á sameiginlegum vef skjalasafnanna á Norðurlöndum, Nordisk Arkivportal. www.nordiskarkivportal.org. Nordisk Arkivportal er samstarfsverkefni skjalasafna á Norðurlöndunum og er þar að finna, auk Nordisk Arkivnyt ýmsar upplýsingar um starfsemi skjalasafna, tölfræði, samstarfsverkefni o.fl.

Skráningarverkefni á Ísafirði

Á grundvelli ákvörðunar ríkisstjórnarinnar í apríl 2011 hefur Þjóðskjalasafn staðið fyrir skráningarverkefni í tengslum við Héraðsskjalasafnið á Ísafirði. Beint framlag ríkisins til verkefnisins árið 2018 var kr. 6,1 m.kr. Á árinu unnu fjórir einstaklingar í hlutastarfi við skráningar á upplýsingum í sóknarmanntölum fyrir Þjóðskjalasafn. Þeir skiluðu samanlagt 1,1 stöðugildi. Skráningarnar birtast á vefnum **salnaregistur.manntal.is**.

Vefmiðlun

Veruleg aukning varð í notkun aðalvefs Þjóðskjalasafns á árinu 2018, en 21.681 aðilar skoðuðu vefinn á árinu. Ætla má að þessi aukning sé að miklu leyti til komin vegna meiri notkunar almennings á skjalaskrá safnsins, enda er þar einnig mæld afar mikil aukning. Undir lok árs 2018 var vefurinn www.heimildir.is opnaður. Þá opnaðist aðgangur m.a. að sóknarmanntölum og prestþjónustubókum en einnig öðrum fjölbreyttum

Notendur vefja Þjóðskjalasafns 2016–2018

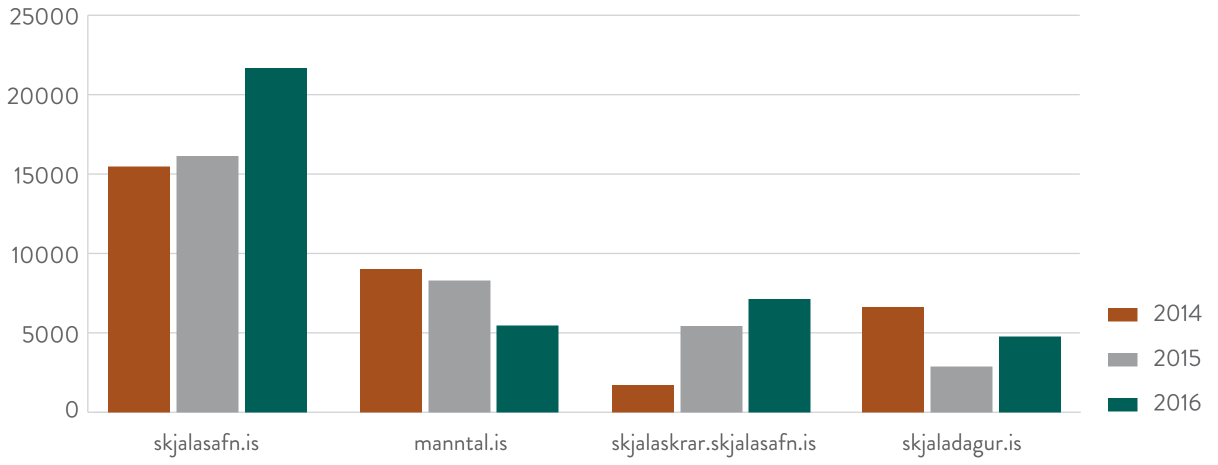

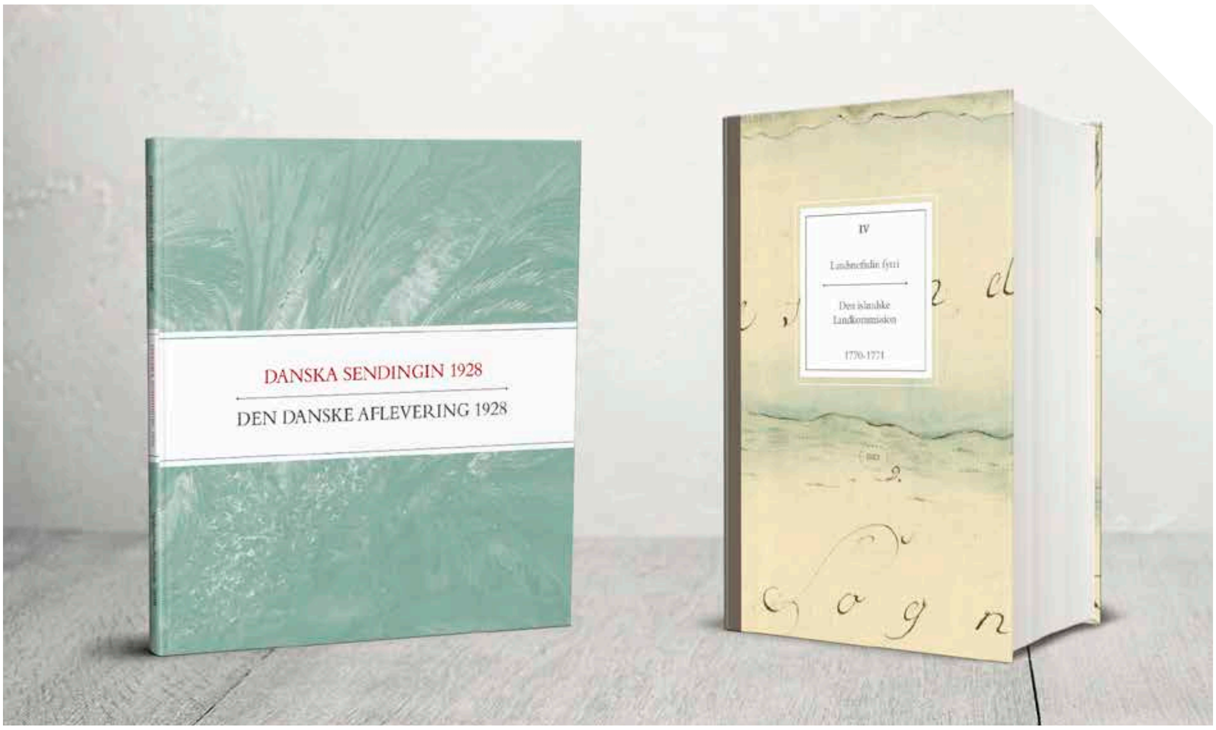

Danska sendingin og þriðja bindi skjala landsnefndarinnar fyrri komu út á árinu.

heimildum. Verður áhugavert að skoða tölur um notkun þess vefs á komandi ári, en vefurinn var afar mikið notaður þann mánuð sem hann var uppi á árinu 2018.

Landsnefndin fyrri 1770-1771

Heimildaútgáfa hefur verið fastur liður í starfsemi Þjóðskjalasafns í áratugi, þótt mishratt hafi verið farið í þeim efnum eftir tímabilum. Alþingisbækur Íslands voru gefnar út um áratugaskeið í samstarfi við Alþingi og Sögufélag og lauk þeirri útgáfu árið 1990. Árið 2016 hófst útgáfa á skjölum Landsnefndarinnar fyrri 1770-1771, grundvallarheimilda um lífið á Íslandi á seinni hluta 18. aldar. Verkefnið hefur verið unnið í samstarfi við danska ríkisskjalasafnið og Sögufélag. Þriðja bindi Landsnefndarskjalanna kom út í september 2018, en í því eru skjöl frá lægri embættismönnum, sýslumönnum, rektor Skálholtsskóla, landlækni, lyfjafræðingi og tveimur kaupmönnum.

Ráðstefnur tengdar útgáfu bókarinnar voru haldnar bæði í Kaupmannahöfn 13. september og á Þjóðskjalasafni 27. september. Ráðstefnan í Kaupmannahöfn var haldin á Ríkisskjalasafninu og jafnframt fagnað 100 ára fullveldi Íslands. Þar ávörpuðu menntamálaráðherra Dana og sendiherra Íslands samkomuna.

Danska sendingin 1928

Í tilefni af 100 ára afmæli fullveldisins og að 90 ár voru liðin frá því að Danir afhentu Þjóðskjalasafninu mikið magn skjala, sem tengdust íslenskri sögu, var ráðist í það verkefni að gefa út sérstakt rit þar sem fjallað er um hina svokölluðu dönsku sendingu 1928. Í ritinu er birt grein eftir Njörð Sigurðsson sviðsstjóra um aðdraganda og eftirmál dönsku sendingarinnar en að auki eru birt sýnishorn af skjölum sem bárust.

Í heild er afhendingin gríðarmerkileg. Um er að ræða um 120 hillumetra af skjölum, þau elstu frá því um 1420, en þau yngstu frá fyrri hluta 20. aldar. Meðal þess sem barst voru um 700 skinnbréf úr Árnasafni en auk þess gögn úr dönsku stjórnardeildunum; Rentukammeri, Kansellíi, Skólastjórnarráði, Kirkjustjórnarráði og Leyndarskjalasafni. Þá voru afhent skjöl úr Hæstarétti Danmerkur er vörðuðu mál Íslendinga. Meðal þekktra skjala sem bárust í þessari afhendingu er Manntalið 1703, sem er á skrá UNESCO yfir Minni heimsins.

Heimild mánaðarins

Heimild mánaðarins hefur verið birt á vef safnsins og á facebooksíðu þess og er rituð af starfsfólki safnsins. Þetta efni hefur notið mikilla vinsælda og hefur í gegnum tíðina safnast upp dágóður banki stuttra greina þar sem afar fjölbreytt efni úr fórum skjalasafnsins er dregið fram.

Heimild mánaðarins		
Mánuður	**Höfundur texta**	**Titill**
Janúar	Benedikt Jónsson	Líkræða yfir beinum Reynistaðarbræðra
Febrúar	Jón Torfason	Fangaflutningur 1839
Mars	Jóhanna Þ. Guðmundsdóttir	Uppdráttur af hverunum á Reykhólum 1754
Apríl	Gísli Baldur Róbertsson	Nær fullnuma seglmakarasveinn skrifar heim
Maí	Unnar Ingvarsson	Fullveldi í skugga Kötlugoss
Júní	Unnar Ingvarsson	Viðskiptasamningar í fyrri heimsstyrjöldinni
Júlí	Unnar Ingvarsson	20 ára afmæli fullveldisins árið 1938
Ágúst	Jóhanna Þ. Guðmundsdóttir	Mannhundur kvelur líf úr barni með hor og pyndingum
September	Unnar Ingvarsson	Endurreisn Skólavörðunnar
Október	Heiðar Lind Hansson	Segist eigi vita hvaða freistni hafi komið yfir sig
Nóvember	Gísli Baldur Róbertsson	Íslenskur látúnssmiðsdrengur hrapar til bana í Kaupmannahöfn
Desember	Unnar Ingvarsson	Bylting á Íslandi

8.

SÝNINGAR, VIÐBURÐIR OG MÓTTAKA HÓPA

Árið 2018 tók safnið á móti allmörgum hópum sem vildu kynna sér starfsemi safnsins. Um 500 gestir heimsóttu safnið með þessum hætti í um 15 hópum. Nemendur Háskóla Íslands, Tækniskólans, Listaháskóla Íslands og Menntaskólans við Hamrahlíð heimsóttu safnið og einnig einn hópur grunnskólabarna en Sjálandsskóli í Kópavogi heimsótti safnið sem er ánægjulegt nýmæli. Af öðrum hópum má nefna að safnið bauð upp á kynnisferðir í tilefni af Norrænum skjaladögum, sem haldnir voru í Reykjavík á vordögum og gestir á alþjóðlegri frímerkjaráðstefnu fengu tækifæri til að skoða frímerki í eigu Þjóðskjalasafns en á safninu er varðveitt stærsta og verðmætasta safn íslenskra frímerkja sem til er.

Lífsblómið

Sýningar voru allmargar á árinu. Þar ber hæst þátttöku Þjóðskjalasafns í samsýningu með Listasafni Íslands og Árnastofnun í tilefni af 100 ára fullveldisafmæli. Sýningin var haldin í salarkynnum Listasafnsins og bar heitið Lífsblómið. Fullveldi Íslands í 100 ár. Mikil vinna fór í uppsetningu sýningarinnar og rannsóknir, sem snúa að safnkosti sem dreginn var fram til sýningar. Kostnaður vegna hennar var að mestu leyti greiddur með sérstöku framlagi frá Alþingi. Þjóðskjalasafn lagði fram skjölin á sýninguna, ríflega 40 í heild. Þá fékk safnið lánað skjal frá danska ríkisskjalasafninu, ræðu sem flutt var í Reykjavík 1. desember 1918 af fulltrúa konungs.

Sýningin Lífsblómið var sett upp í sýningarsal Listasafns Íslands.

Sýningin mæltist afar vel fyrir og fékk góða dóma og var sérstaklega til þess tekið að sýningin væri nútímaleg og saga fullveldisins væri ekki sett fram sem einhvers konar glansmynd. Sigrún Alba Sigurðardóttir sagn- og listfræðingur var sýningarstjóri en með henni starfaði sýningarnefnd sem var skipuð fulltrúum allra safnanna sem stóðu að sýningunni en auk þess tóku forstöðumenn safnanna virkan þátt í undirbúningi hennar.

Starfsfólk Þjóðskjalasafns tók þátt í kynningu sýningarinnar, bauð upp á leiðsögn um hana og málþing var haldið 19. október undir yfirskriftinni: Fullveldi á föstudegi – lýðræði og kosningar. Þar fluttu Ólafur Þ. Harðarson stjórnmálafræðingur og sagnfræðingarnir Ragnheiður Kristjánsdóttir og Unnar Ingvarsson erindi.

Safnanótt

Að venju tók Þjóðskjalasafn þátt í Safnanótt, þar sem söfn og aðrar menningarstofnanir á höfuðborgarsvæðinu höfðu opið fram á kvöld fyrsta föstudag í febrúarmánuði. Að þessu sinni var litið aftur 100 ár, eða til ársins 1918 sem var að mörgu leyti afar sögulegt. Sýnd voru skjöl sem tengdust árinu, farið með gesti í vasaljósaferðir í geymslur safnsins og þau Eiríkur G. Guðmundsson þjóðskjalavörður og Anna Agnarsdóttir stjórnarformaður Þjóðskjalasafns opnuðu nýja og endurbætta skjalaskrá á vef safnsins.

Sérstök dagskrá var í framhaldinu þar sem fjallað var um árið 1918. Þrjú erindi voru flutt. Erindi Gunnars Þórs Bjarnasonar sagnfræðings bar heitið: Frá frostavetri til fullveldis, Guðrún Larsen jarðfræðingur fjallaði um Kötlugosið 1918 og Haraldur Briem læknir fjallaði um Spönsku veikina 1918. Um 100 manns heimsóttu safnið af þessu tilefni.

Norræni skjaladagurinn

Norræni skjaladagurinn var að venju haldinn hátíðlegur fyrsta laugardag í nóvember. Yfirskrift dagsins að þessu sinni var: Litbrigði lífsins á fullveldisárinu 1918. Að þessu sinni var ekki sérstök dagskrá í Þjóðskjalasafni en safnið og héraðsskjalasöfnin, sameinuðust um að halda úti vefnum, www.skjaladagur.is, þar sem margvíslegu efni úr fórum safnanna voru gerð skil. Á vefnum má einnig sjá efni frá fyrri skjaladögum og því er þar aðgengilegt talsvert magn ólíkra gagna frá íslensku skjalasöfnunum.

9.

HÉRAÐSSKJALASÖFN

Styrkir til héraðsskjalasafna

Í fjárlögum ársins 2018 var fjárveiting til héraðsskjalasafna kr. 31,4 m.kr. Þar af var rekstrarframlag 15,2 m.kr. og verkefnastyrkur 16,2 m.kr.

Beint rekstrarframlag ríkisins til héraðsskjalasafna skiptist þannig að helmingur framlagsins skiptist jafn á öll söfnin 20. Hinn helmingurinn skiptist jafnt á milli þeirra héraðsskjalasafna sem hafa heilt stöðugildi eða meira. Rekstrarframlagið er greitt í fjórum greiðslum, um miðjan febrúar, 1. maí, 1. ágúst og 1. október.

Frá áramótum 2016 var Þjóðskjalasafn Íslands með fjárlögum falið nýtt úthlutunarverkefni, að úthluta til héraðsskjalasafna verkefnastyrkjum til skönnunar og miðlunar valinna skjalaflokka. Safnið skipulagði verkefnið með því að móta reglur og almenna skilmála um styrkveitingar og útbjó rafrænt umsóknareyðublað. Við úthlutun styrkja 2018 höfðu umsóknir um skönnun og miðlun skjala sem eru frá því fyrir 1938 forgang við úthlutun.

Af þeim 18 umsóknum sem bárust frá 10 héraðsskjalasöfnum voru 14 umsóknir samþykktar.

Samstarf opinberra skjalasafna

Opinber skjalasöfn, þ.e. Þjóðskjalasafn Íslands og héraðsskjalasöfn, hafa með sér ýmis konar samstarf. Má þar m.a. nefna að sérstakur samráðshópur opinberra skjalasafna hefur starfað frá árinu 2016 en hann er vettvangur til að ræða sameiginleg hagsmunamál opinberra skjalasafna á landinu. Meðal fastra verkefna samráðshópsins er að undirbúa árlegan fund Þjóðskjalasafns og héraðsskjalasafna, en einnig að vinna að öðrum verkefnum sem snerta söfnin öll. Í samráðshópnum sitja tveir fulltrúar héraðsskjalasafna og tveir fulltrúar Þjóðskjalasafns Íslands. Samráðshópurinn hélt þrjá fundi á árinu 2018.

Benedikt Eyþórsson, skjalavörður

Árlegur fundur opinberra skjalasafna var haldinn 12. – 13. apríl. Á fundinum var m.a. rætt um úthlutun rekstrarstyrkja og miðlunarstyrkja til héraðsskjalasafna, umbúðakaup opinberra skjalasafna, rafræna langtímavörslu skjala, ráðgjöf til skjalamyndara, skráningu pappírsskjala, skjalaskrá Þjóðskjalasafns og stefnumótun opinberra skjalasafna.

Styrkir til héraðsskjalasafna vegna skönnunar og miðlunar		
Verkefnastyrkur 2018	**Verkefni**	**Upphæð**
Borgarskjalasafn Reykjavíkur	Ljósmyndun og miðlun elstu skjala Borgarskjalasafns Reykjavíkur (framhaldsverkefni).	1.800.000
Héraðskjalasafn Árnesinga	Bæta og gera miðlun skjala á vef notendavænni.	2.000.000
Héraðskjalasafn Árnesinga	Gera brunavirðingar húsa í Árnessýslu fyrir árið 1950 aðgengilegar á vef.	1.000.000
Héraðskjalasafn Árnesinga	Gera gjörðabækur kvenfélaga í Árnessýslu fyrir árið 1950 aðgengilegar á vef.	1.000.000
Héraðsskjalasafn Austfirðinga	Stafræn afritun hreppsbóka af Austurlandi.	2.000.000
Héraðsskjalasafn Mosfellsbæjar	Gera gamlar bækur Mosfellshrepps aðgengilegar á veraldarvefnum.	1.200.000
Héraðsskjalasafn Skagfirðinga	Stafræn afritun hreppagagna Héraðsskjalasafns Skagfirðinga. II. áfangi.	1.000.000
Héraðsskjalasafn Skagfirðinga	Stafræn afritun sveitablaða í Skagafirði. II. áfangi.	200.000
Héraðsskjalasafn Vestmannaeyja	Skönnun og miðlun á skjölum Vestmannaeyjabæjar, þar að auki félaga, fyrirtækja, einstaklinga og stofnana á árunum frá 1862 til u.þ.b. 1937.	1.000.000
Héraðsskjalasafn Þingeyinga	Ljósmynda elstu gjörðabækur hreppa á starfssvæði sínu. Miðað er við að ljósmynda bækur frá því fyrir 1937.	1.200.000
Héraðsskjalasafn Þingeyinga	Skönnun á sveitablöðum. Útgáfa sveitablaðanna er frá tímabilinu 1875 - 1959.	800.000
Héraðsskjalasafnið á Akureyri	Manntal í Akureyrarkaupstað á árabilinu 1902 - 1937. Ljósmyndun, myndvinnsla, skráning lýsigagna og birting mynda.	1.500.000
Héraðsskjalasafnið á Akureyri	Ljósmyndun, myndvinnsla, skráning lýsigagna og birting á vef. Hreppsbækur sem eftir á að birta falla undir tímabilið fyrir 1937.	500.000
Héraðsskjalasafnið Ísafirði	Skönnun á elstu félagsblöðum nokkurra ungmenna- og íþróttafélaga á norðanverðum Vestfjörðum.	1.000.000
	Samtals:	**16.200.000**

10.

KENNSLA Í SKJALFRÆÐI VIÐ HÁSKÓLA ÍSLANDS

Skjalfræði er námsleið sem er í boði sem aukagrein í sagnfræði við hugvísindasvið Háskóla Íslands. Umsjón með náminu og kennsla er í höndum Kristjönu Kristinsdóttur lektors í skjalfræði við HÍ og skjalavarðar hjá Þjóðskjalasafni. Kennslan fer fram í húsakynnum Þjóðskjalasafns. Auk Kristjönu eiga starfsmenn Þjóðskjalasafns aðkomu að kennslunni.

Námskeið sem kennd voru á árinu:

Skjalasöfn og skjalavarsla, grunnnámskeiðið. Námskeiðið veitir innsýn í starfsemi skjalasafna og er grunnur að öðrum námskeiðum sem kennd eru.

Vettvangsverkefni á Þjóðskjalasafni, en námskeiðið felur í sér daglega viðveru nemenda í tvær til þrjár vikur á safninu þar sem þeir njóta leiðsagnar kennara og starfsmanna safnsins.

Hagnýtt verkefni í skjalfræði, en það námskeið felur í sér raunhæft verkefni á opinberu skjalasafni.

Nemendur í skjalfræði eru á öllum aldri og sumir með reynslu úr atvinnulífinu. Þeir setja svip sinn á starfsemi safnsins og starfsmenn Þjóðskjalasafns fá með þátttöku sinni í fræðslunni þjálfun í leiðsögn og miðlun á daglegum verkefnum sínum.

Eiríkur G. Guðmundsson þjóðskjalavörður og Guðmundur Hálfdanarson forseti hugvísindasviðs Háskóla Íslands undirrita samning um áframhaldandi samstarf.

11.

ALÞJÓÐLEGT SAMSTARF

Norrænir skjaladagar 2018

Þriðja hvert ár standa norrænu ríkisskjalasöfnin í sameiningu að ráðstefnu um viðfangsefni sín. Ráðstefna af þessu tagi var fyrst haldin 1935 í Stokkhólmi. Síðan hafa þær verið haldnar til skiptis á Norðurlöndunum fimm. Ráðstefnan, sem kallast á íslensku Norrænir skjaladagar, var haldin hér á landi í þriðja sinn 23.–26. maí 2018 og var það 25. skipti sem ráðstefnan var haldin. Hún fór fram á Hilton Reykjavík Nordica.

Yfirskrift ráðstefnunnar var Fælles udfordringer – fælles løsninger eða Sömu áskoranir – sameiginlegar lausnir. Alls voru átta efni til umfjöllunar í sex samhliða málstofum. Þær voru alls 30 og þar fluttu 97 sérfræðingar 81 erindi á tveimur dögum. Meðal efna voru varsla rafrænna gagna, miðlun, vörslustefna og förgun, ný evrópsk persónuverndarlög og notendaþjónusta.

Þátttakendur voru 293 frá öllum Norðurlöndunum og nokkrir frá öðrum löndum. Svíar voru fjölmennastir en þaðan komu 80, frá Noregi 65, frá Íslandi 51, 42 frá Finnlandi og 41 frá Danmörku, fjórir frá Grænlandi, tveir frá Færeyjum og einn frá Álandseyjum. Ríflega helmingur þátttakenda var frá ríkisskjalasöfnum en aðrir komu frá sveitarfélögum, stofnunum og samtökum ýmsum. Býsna gott þversnið af hagsmunaaðilum í hinum norræna skjalaheimi. Sjö þátttakendur eða gestir voru frá öðrum löndum, gestafyrirlestrar og sýnendur tækni og þjónustu fyrir skjalasöfn.

Ráðstefnan var að mati gesta vel heppnuð. Það leiddi könnun sem gerð var eftir ráðstefnuna í ljós. 94% þátttakaenda gáfu ráðstefnunni einkunnina 4 og 5 af skalanum 1-5, þar sem 5 var best.

Ráðstefna Alþjóða skjalaráðsins

Árleg ráðstefna Alþjóða skjalaráðsins (International Council on Archives – ICA) var að þessu sinni haldin í höfuðborg Kamerún, Jánde. Ráðstefnan fór fram dagana 24.-30. nóvember 2018. Fulltrúi Þjóðskjalasafns á ráðstefnunni var Njörður Sigurðsson sviðsstjóri. Njörður, sem stýrir einum af sérfræðihópum Alþjóða skjalaráðsins (Expert Group on Shared Archival Heritage – EGSAH), flutti á ráðstefnunni tvö erindi um verkefni hópsins. Annars vegar á ársfundi samtaka þjóðskjalavarða og hins vegar á málstofu um sameiginlega skjalaarfleið. Einnig fundaði hann með sérfræðihópnum sem í eru sérfræðingar víðsvegar að úr heiminum.

Fundir ríkisskjalavarða Norðurlanda

Norrænt samstarf var mikið á árinu. Ríkisskjalaverðirnir hittust tvisvar auk stutts fundar sem þér héldu á meðan norræna skjalaráðstefnan (Norrænir skjaladagar) fór fram á Íslandi í maí. Fyrri fundurinn var 11. janúar 2018 í Kaupmannahöfn og sá síðari í Helsinki þann 10. desember. Meðal umfjöllunarefna voru Norrænir skjaladagar, Norræni skjalavefurinn, samstarf landanna á sviði vörslu rafrænna gagna, sameiginleg námskeið, nýjar reglur um persónuvernd í Evrópu (GDPR) og þátttaka í evrópskum samstarfsverkefnum.

Hluti gesta á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 2018.

13. VIÐAUKAR

VIÐAUKI 1

Starfsfólk Þjóðskjalasafns 1. desember 2018

Anna Elínborg Gunnarsdóttir	Fjármálastjóri
Arna Matthildur Eggertsdóttir	Skjalastjóri
Árni Jóhannsson	Skjalavörður
Benedikt Eyþórsson	Skjalavörður
Benedikt Jónsson	Vefstjóri
Bjarni Þórðarson	Húsnæðisstjóri
Brjánn Fransson	Kerfisstjóri
Edvard Kristinn Guðjónsson	Starfsmaður við skjalafrágang
Eiríkur G. Guðmundsson	Þjóðskjalavörður
Emil Gunnlaugsson	Starfsmaður við skjalafrágang
Freyr Snorrason	Starfsmaður við skjalafrágang
Garðar Kristinsson	Skjalavörður
Gísli Baldur Róbertsson	Skjalavörður
Gunnar Örn Hannesson	Skjalavörður
Heiðar Lind Hansson	Sérfræðingur
Helga Hlín Bjarnadóttir	Skjalavörður
Helga Jóna Eiríksdóttir	Skjalavörður
Helga Lilja Bergmann	Móttökufulltrúi
Helga Margrét Reinhardsdóttir	Salvörður/Móttökuritari
Hrefna Róbertsdóttir	Sviðsstjóri
Jóhanna Þ. Guðmundsdóttir	Skjalavörður
Jón Torfason	Skjalavörður
Jón Torfi Arason	Sérfræðingur
Karen Þóra Sigurkarlsdóttir	Forvörður
Kristinn Valdimarsson	Sérfræðingur
Kristjana Kristinsdóttir	Skjalavörður og lektor í skjalfræði
Kristjana Vigdís Ingvadóttir	Starfsmaður á lestrarsal
Logi Sigmundsson	Salvörður
Njörður Sigurðsson	Sviðsstjóri
Olga Dagmar Erlendsdóttir	Sérfræðingur
Ólafur Arnar Sveinsson	Sérfræðingur
Ólafur Valdimar Ómarsson	Starfsmaður við skjalafrágang
Ragnhildur Anna Kjartansdóttir	Starfsmaður við afritun
Sigríður Andrea Ásgeirsdóttir	Skjalavörður
Steinunn Steinþórsdóttir	Starfsmaður við afritun
Unnar Rafn Ingvarsson	Skjalavörður
Yngvi Leifsson	Sérfræðingur
Þórunn Guðmundsdóttir	Skjalavörður

VIÐAUKI 2

Afhendingar 2018

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
1	Brunamálastofnun ríkisins	Mannvirkjastofnun	20	1960	2012
2	Rannsóknamiðstöð Íslands	Rannsóknarmiðstöð Íslands	21	1939	1998
3	Gunnar Torfason (1932) verkfræðingur	Gunnar Torfason	5	1957	2016
4	Landsbanki Íslands	Landsbanki Íslands	260	1860	1999
5	Ítölunefnd	Bændasamtök Íslands,	1	1967	2015
6	Frímerkjasala Íslandspósts	Frímerkjasala Íslandspósts	3	2017	2017
7	Æskulýðsfylkingin	Hörður Bergmann	0,01	1959	1959
8	Gjaldþrot/Þrotabú	Lex lögfræðistofa	8	1989	2017
9	Tómas Tryggvason (1907-1965) jarðfræðingur	Þorsteinn Tómasson	0,03	1931	1941
10	Ásgeir Guðmundsson (1849-1914) bóndi	Margrét Skúladóttir	0,08	1887	1914
11	Hólmfríður Björnsdóttir (1884-1988) og Auður H. Ísfeld (1917-1996)	Haukur Ísfeld	0,51	1928	1989
12	Lögreglustjórinn á Keflavíkurflugvelli	Lögreglustjórinn á Suðurnesjum	2,72	1952	2013
13	Sigþrúður Ingimundardóttir (1946) hjúkrunarfræðingur	Sigþrúður Ingimundardóttir	1	1900	2017
14	Sólveig Eyjólfsdóttir (1911-1995) húsmóðir og Eysteinn Jónsson (1906-1993) ráðherra	Þorbergur Eysteinsson	0,14	1930	1930
15	Svafa Þórleifsdóttir (1886-1978) skólastjóri	Guðrún Svava Svavarsdóttir	0,3	-	-
16	Fótatak, fótaaðgerðastofa ehf.	Guðrún Svava Svavarsdóttir	1	-	-
17	Hreppstjórinn í Skeggjastaðahreppi	Sigvaldi Kaldalóns Jónsson	0,03	1897	1922
18	Málfundafélag Bakkafjarðar	Sigvaldi Kaldalóns Jónsson	0,05	1915	1925

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
19	Kaupfélag Langnesinga	Sigvaldi Kaldalóns Jónsson	0,05	1926	1927
20	Gunnlaugur Andreas Jónsson (1876-1933) verslunarstjóri	Sigvaldi Kaldalóns Jónsson	0,05	1811	1911
21	Faxaborg h.f.	Skrifstofa Alþingis	0,03	1948	1950
22	Ingvar Kjaran (1895-1955) skipstjóri og Rannveig Kjaran (1906-1980)	Anna Kjaran	0,07	-	-
23	Landbúnaðarráðuneytið	Ríkisendurskoðun	3	1972	1973
24	Bandalag íslenskra listamanna	Bandalag íslenskra listamanna	1	2009	2017
25	Sýslumaðurinn á Hvolsvelli	Sýslumaðurinn á Suðurlandi	5	1993	2002
26	Mývatnsnefndir	Árni Einarsson	0,56	1990	1999
27	Fróði, félag sagnfræðinema	Fróði, félag sagnfræðinema	0,5	1979	2006
28	Íþróttasamband Íslands / Blaksamband Íslands	Íþróttabandalag Reykjavíkur	4	1972	2000
29	Handknattleikssamband Íslands	Handknattleikssamband Íslands	4	-	-
30	Erla Bjarnadóttir (1925 - 2017) húsmóðir	Ragnheiður Harðardóttir og Regína Harðardóttir	1	1930	1950
31	Samtök garðyrkju- og umhverfisstjóra sveitarfélaga	Erla Bil Bjarnardóttir	0,5	1991	2017
32	Danskennarasamband Íslands	Ingibjörg Róbertsdóttir	1	1964	1999
33	Valgeir Sigurðsson (1927-2015) blaðamaður og skjalavörður	Sveinn Valgeirsson	0,05	1919	1974
34	Erlingur Gíslason (1933-2016) leikari og Brynja Benediktsdóttir (1938-2008) leikstjóri	Benedikt Erlingsson	15	1953	2008
35	Tryggingastofnun ríkisins		0,24	1951	1965
36	Bjarni Vilhjálmsson (1915-1987) þjóðskjalavörður	Kristín Bjarnadóttir	0,5	1933	2015
37	Bæjarfógetinn í Hafnarfirði	Oddur Ólason	0,01	1964	1964
38	Sólrún Jensdóttir (1940) sagnfræðingur	Sólrún Jensdóttir	1	1906	1945
39	Sturla Friðriksson (1922-2015) erfðafræðingur	Sigrún Ása Sturludóttir	10	-	-
40	Gunnar J. Friðriksson (1921-2011) framkvæmdarstjóri	Ragnar J. Gunnarsson	1	-	-

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
41	Sigurður Ágústsson (1897-1976) alþingismaður og kaupmaður	Rakel Ólsen	30	-	-
42	Jón Sigurðsson (1941) alþingismaður og ráðherra	Jón Sigurðsson	20	1948	2014
43	Löggildingarstofa	Neytendastofa	28	1907	2005
44	Brunabótafélag Íslands	Eignarhaldsfélagið Brunabótafélag Íslands	24	1911	1998
45	Árni Björnsson (1923-2004) lýtalæknir	Þórður Eydal Magnússon	0,08	1992	1996
46	Þór Whitehead (1943) prófessor í sagnfræði	Þór Whitehead	14	-	-
47	Sýslumaðurinn í Reykjavík	Sýslumaðurinn á Höfuðborgarsvæðinu	200	1981	2009
48	Gjaldþrot/þrotabú - Innflutningur ehf	Málflutningsskrifstofa Reykjavíkur	5	-	-
49	Landssmiðjan	Þjóðminjasafn Íslands	0,08	1956	1986
51	Lyftingasamband Íslands	Lyftingasamband Íslands	1,5	1973	2017
52	Sigfús Elíasson (1896-1972) rakari og ljóðskáld	Sigfús Ólafsson	0,01	1939	1939
53	Ingvar Níelsson (1933-2017) vélaverkfræðingur og Anna Sigríður Hauksdóttir (1931-2014)	Borghildur Ingvarsdóttir	3	1963	1969
54	Hanna Þyrí Helgadóttir (1927-2017)	Jón Sigurðsson	0,02	1947	1947
55	Vilborg Bjarnadóttir (1876-1965) húsmóðir og Guðmundur Gestsson (1869-1953) dyravörður og söðlasmiður	Björg Sigurðardóttir Blöndal	0,03	1924	1952
56	Sigurbjörg Þorvaldsdóttir (1907-1996)	Albert Eiríksson	0,01	1939	1939
57	Sjálfsbjargarheimilið	Sjálfsbjargarheimilið	0,03	1973	2015
58	Fanney Sigurgeirsdóttir	Heilsustofnun NLFÍ	0,02	1924	1930
59	Jón Birgir Baldursson (1946) tannlæknir	Jón Birgir Baldursson	0,32	-	-
60	Ingimar Hallgrímur Jóhannesson (1891-1982) skólastjóri	Sólborg Guðmundsdóttir	1	1978	1978
61	Ásta Thoroddsen (1953) hjúkrunarfræðingur	Bolli Héðinsson	0,14	1968	1979

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
62	Sölumiðstöð hraðfrystihúsanna	Sölumiðstöð hraðfrystihúsanna	10	-	-
63	Stúdentaráð Háskóla Íslands	Stúdentaráð Háskóla Íslands	2	1960	2011
64	Kristinn Ólafsson (1897-1959) lögfræðingur	Edda Kristinsdóttir	0,14	1899	1966
65	Rauðasandshreppur	Valdimar Össurarson	0,16	1919	1982
66	Fjölskyldan Haðarstíg 10	Sigrún Þorgrímsdóttir	0,3	1895	2000
67	Tómas Tryggvason (1907-1965) jarðfræðingur	Þorsteinn Tómasson	0,14	1833	1949
68	Jón Haraldsson (1930-1989) arkitekt	Haraldur Jónsson	5	-	-
69	Sparisjóður Árneshrepps	Haukur Jóhannesson	0,05	1932	1999
70	Náttúruverndarráð	Umhverfisstofnun	0,24	-	-
71	Frjálslyndi flokkurinn	Margrét Sverrisdóttir	0,72	1998	2006
72	Sverrir Hermannsson (1930-2018) ráðherra og bankastjóri	Margrét Sverrisdóttir	2,08	1956	2013
73	Víglundur Jónsson (1910 - 1994) útgerðarmaður	Ragnheiður Víglundsdóttir	0,5	1938	1977
74	Steingrímur Gautur Kristjánsson (1937-2016) lögmaður, dómari og sýslumaður	Einar Gautur Steingrímsson	1,5	1960	2016
75	Soroptimistaklúbbur Seltjarnarness	Soroptimistaklúbbur Seltjarnarness	2	1977	2018
76	Fiskifélag Íslands	Héraðsskjalasafnið á Akureyri	10,4	-	-
77	Gjaldþrot/Þrotabú	Héraðsskjalasafnið á Akureyri	20	-	-
78	Framsóknarflokkurinn	Framsóknarflokkurinn	4	1922	2017
79	Haraldur Kröyer	Arnbjörg Jóhannsdóttir	0,21	1940	1995
80	Sveinn Skorri Höskuldsson (1930-2002) prófessor og Vigdís Þormóðsdóttir (1931-2011) bankafulltrúi	Þormóður Sveinsson	0,14	1847	2000
81	Dóra S. Bjarnason (1947-) prófessor	Dóra S. Bjarnason	1	1982	2011
82	Vélskóli Íslands	Óþekktur	0,32	1977	1982
83	Helga Áslaug Þórarinsdóttir (1927-2018) handavinnukennari	Sigrún Þorgrímsdóttir	0,3	1935	2018

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
84	Ella B. Bjarnarson (1967) sjúkraþjálfari	Ella B. Bjarnarson	0,9	1987	2013
85	Kafarafélag Íslands	Kristinn Gunnarsson	0,03	1966	1977
86	Grímur Björnsson (1924-2018) tannlæknir	Ragnheiður Þóra Grímsdóttir	0,07	-	-
87	Múlahreppur	Bergljót Aðalsteinsdóttir	0,07	1895	1967
88	Max Pemberton	Guðrún Helga Teitsdóttir	3	1928	1944
89	Gjaldþrot/Þrotabú	Bonafide lögmenn	5	2008	2018
90	Skógræktarfélag Garðabæjar	Bókasafn Garðabæjar	0,1	1988	2001
91	Ungmennafélagið Stjarnan	Bókasafn Garðabæjar	1	1991	1995
92	Málfreyjudeildin Gerður	Bókasafn Garðabæjar	0,05	1987	1993
93	Kvenfélag Garðabæjar	Bókasafn Garðabæjar	1,5	1981	2008
94	Rótarýklúbburinn Görðum	Bókasafn Garðabæjar	4	1965	2012
95	Lionsklúbbur Garðabæjar	Bókasafn Garðabæjar	0,2	1972	1992
96	Kiwanisklúbburinn Setberg	Bókasafn Garðabæjar	0,1	1980	1997
97	JC Garðar	Bókasafn Garðabæjar	0,01	1979	1979
98	Skátafélagið Vífill	Bókasafn Garðabæjar	0,1	1968	2012
99	Norræna félagið í Garðabæ	Bókasafn Garðabæjar	0,03	1979	1986
100	Sigurlaug Sæmundsdóttir (1938) arkitekt	Sigurlaug Sæmundsdóttir	2	-	-
101	Jensey Stefánsdóttir (1929-2017) húsmóðir & Agnar Jörgensen (1925-2009) verslunarmaður	Edda Agnarsdóttir	0,5	-	-
102	Landssamband Iðnaðarmanna	Ingibjörg Björnsdóttur	0,28	1900	1980
103	Kaupfélag Reykjavíkur og nágrennis (KRON)	Haukur Már Haraldsson	0,03	1986	1989
104	Félagið Ísland - DDR	Haukur Már Haraldsson	0,4	1969	1990
105	Anna Bjarkar (1940) húsmóðir	Anna Bjarkar	1	1985	2017
106	Múlahreppur	Bergljót Aðalsteinsdóttir	0,08	1890	1950
107	Þorsteinn Jóhannesson (1898-2001) prestur og prófastur	Þuríður Þorsteinsdóttir	0,14	1868	2001

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
108	Sýslumaðurinn og bæjarfógetinn í Ólafsfirði	Sýslumaðurinn á Norðurlandi eystra	32	1900	2014
109	Sýslumaðurinn og bæjarfógetinn á Siglufirði	Sýslumaðurinn á Norðurlandi eystra	49	1863	2014
110	Verkfræði- og náttúruvísindasvið	Háskóli Íslands	20	-	-
111	Gunnar Benediktsson (1941) tannlæknir	Gunnar Benediktsson	1	-	-
112	Helgi Skúlason (1901-1994) & Anna Sigurðardóttir (1907-1995) bændur	Kristján Helgason	0,5	-	-
113	Dr. Ásgeir B. Ellertsson (1933) sérfræðingur í heila- og taugalækningum	Ásgeir B. Ellertsson	2	1970	2010
114	Grímsneshreppur	Unnur Halldórsdóttir	0,07	1952	1952
115	Art Medica	Livio	18,32	1980	2018
116	Reykhólahreppur	Þrymur Sveinsson	0,21	1880	1960
117	Jónas Guðmundsson (1898-1973) þingmaður og ritstjóri	Guðný Jónasdóttir	1,6	1921	1973
118	Jóhanna Eggertsdóttir (1850-1942) & Sigurður Bachman (1842-1924) kaupmaður. Eggert Bachman (1890-1981) bankaritari	Helga S. L. Bachman	0,3	1890	1945
119	Starfsmannafélag Fiskiðjuvers ríkisins	-	0,04	1953	1958
120	Halldór Kristján Þorsteinsson (1877-1966) skipstjóri og útgerðarmaður og Ragnhildur Pétursdóttir (1880-1961) kennari og húsmóðir	Guðrún Helga Teitsdóttir	0,4	1891	1963
121	Pétur Kristinsson (1852-1887), Guðrún Pétursdóttir (1879-1963), Kristinn Magnússon og Ragnhildur Ólafsdóttir (1854-1928)	Guðrún Helga Teitsdóttir	0,14	1825	1903
122	Teitur Pétursson (1847-1937) og Helga Teitsdóttir (1895-1983)	Guðrún Helga Teitsdóttir	0,07	1844	1967
123	Heilsuhælisfélagið	Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn	0,01	1915	1920
124	Lögreglan í Reykjavík	Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn	0,1	1964	1966

Afh.nr.	Heiti	Afhendingaraðli	HM	Frá	Til
125	Ingólfur Gíslason (1874-1951) læknir	Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn	0,32	1901	1941
126	Franski spítalinn í Reykjavík	Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn	0,16	1923	1927
127	Bjarni Konráðsson (1915-1999) læknir	Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn	0,32	1976	1993
128	Barði Friðriksson (1922-2014) hæstaréttarlögmaður	Þuríður Þorsteinsdóttir	0,2	-	-
129	Jón Ásbjörnsson (1890-1966) yfirdómslögmaður	Guðrún Helga Teitsdóttir	0,07	1910	1920
130	Tæknifræðingafélag Íslands	-	6	-	-
131	Gjaldþrot/Þrotabú	Advel lögmenn	0,47	2018	2018
132	Bjarni Þorláksson (1873-1956) trésmiður	Guðný Jónasdóttir	0,01	-	-
133	Ríkisskattstjóri	Ríkisskattstjóri	5,32 gb	1994	1994
134	Ríkisskattstjóri	Ríkisskattstjóri	5,45 gb	1995	1995
135	Ríkisskattstjóri	Ríkisskattstjóri	5,63 gb	1996	1996
136	Ríkisskattstjóri	Ríkisskattstjóri	5,71 gb	1997	1997
137	Ríkisskattstjóri	Ríkisskattstjóri	5,45 gb	1998	1998
138	Ríkisskattstjóri	Ríkisskattstjóri	5,69 gb	1999	1999
139	Þjóðminjasafn Íslands	Þjóðminjasafn Íslands	9,92	1861	1987
140	Gjaldþrot/þrotabú	Reykvískir lögmenn slf.	0,03	2018	2018
141	Matthías Þórðarson (1877-1961) þjóðminjavörður	Þór Magnússon	1	1935	2018
Samtals hillumetrar af pappírsgögnum			**925,72 hm**		
Samtals gígabæt af rafrænum gögnum			**33,2 gb**		

VIÐAUKI 3

Útgefnar bækur

Danska sendingin 1928 / Den danske aflevering 1928
Ritstjórar/redaktører: Unnar Rafn Ingvarsson, Gunnar Örn Hannesson, Eiríkur G. Guðmundsson. Reykjavík: Þjóðskjalasafn Íslands, 2018.

Landsnefndin fyrri 1770–1771. III. Bréf frá embættismönnum.
Ritstjórar: Hrefna Róbertsdóttir og Jóhanna Þ. Guðmundsdóttir. Þjóðskjalasafn Íslands, Ríkisskjalasafn Danmerkur, Sögufélag: Reykjavík 2018.

VIÐAUKI 4

Útgefnar skýrslur

Skjalavarsla og skjalastjórn sveitarstjórnarskrifstofa afhendingarskyldra til Þjóðskjalasafns. Niðurstöður eftirlitskönnunar Þjóðskjalasafns Íslands 2017.
Ritstjórar: Njörður Sigurðsson og Árni Jóhannsson. Reykjavík: Þjóðskjalasafn Íslands, 2018.

Starfsemi héraðsskjalasafna. Niðurstöður eftirlitskönnunar Þjóðskjalasafns Íslands 2017.
Ritstjóri: Njörður Sigurðsson. Reykjavík: Þjóðskjalasafn Íslands, 2018.

Teikning eftir Þorkel Fjeldsted, nefndarmann í Landsnefndinni fyrri.
Gerð á Reykhólum í Barðastrandasýslu 29. júní 1771.

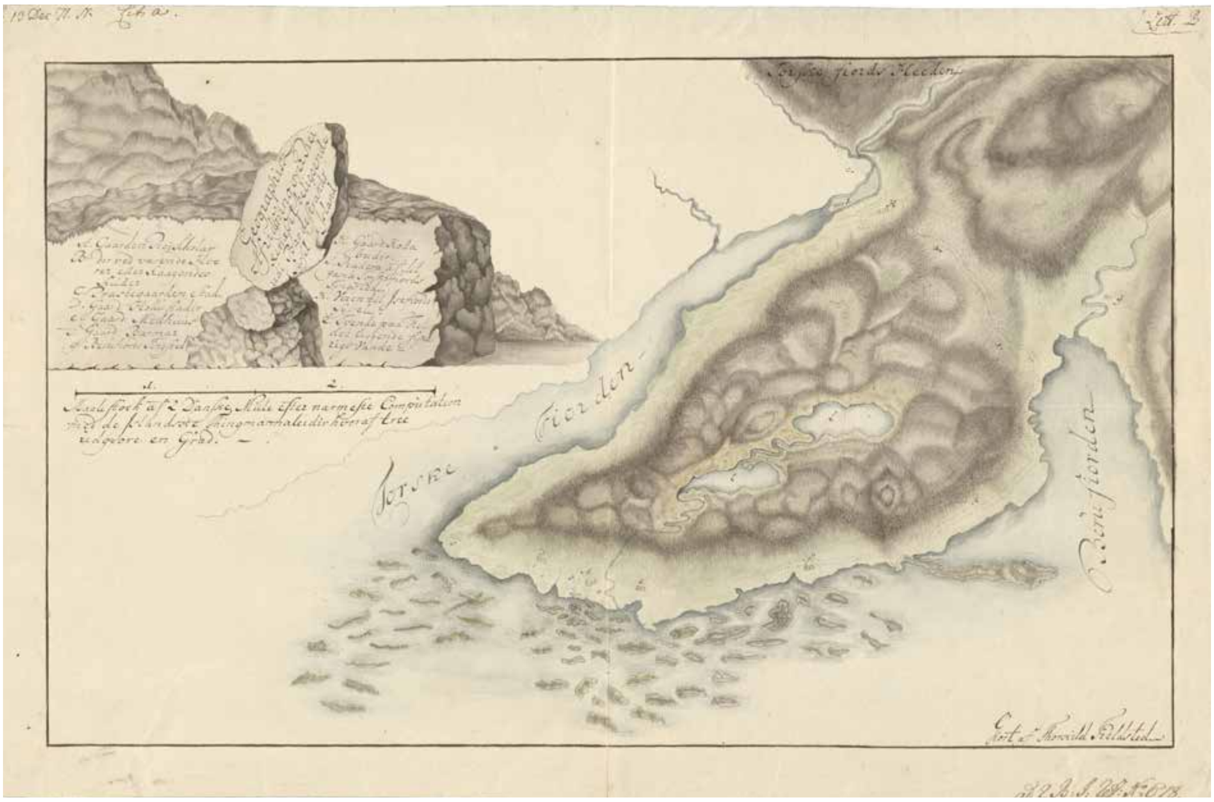

VIÐAUKI 5

Erindi og greinar um skjalavörslu og safnkost Þjóðskjalasafns

Árni Jóhannsson

„Fræðsla ÞÍ í fortíð, nútíð og framtíð".
Erindi flutt á fundi opinberra skjalasafna 13. apríl 2018.

„Islands Nationalarkivs tilsynsundersøgelse i 2016". Nordisk arvkivnyt, 2018/1, bls. 26-27.

„Principles of preservation of private archives in Iceland". Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

„Skjalavarsla og skjalastjórn". Erindi flutt í Hraunavallaskóla fyrir starfsmenn leik- og grunnskóla í Hafnarfirði 18. október 2018.

„Skjalavistunaráætlun með tilliti til nýrrar persónuverndarlaga". Erindi flutt á sameiginlegu námskeiði Félags um skjalastjórn og Þjóðskjalasafns Íslands 4. apríl 2018.

Árni Jóhannsson og Helga Jóna Eiríksdóttir.
„Videoer om arkiver". *Nordisk arvkivnyt,* 2018/4, bls. 190-191.

Eiríkur G. Guðmundsson

„Nordisk er vigtigt". *Nordisk Arkivnyt*, 2018/3, bls. 125-129.

Benedikt Eyþórsson

„Access to restricted information". Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

Benedikt Jónsson

„Að þjóna þjóðinni: Stafræn afritun í Þjóðskjalasafni Íslands". Erindi flutt á Hugvísindaþingi Háskóla Íslands 9. mars 2018.

„Den Nordiske Arkivdag 2017". *Nordisk Arkivnyt*, 2018/1, bls. 35-36.

Brjánn Fransson

Brjánn Fransson og Helga Jóna Eiríksdóttir. „Frá fjarðurpenna til lyklaborðs". Erindi flutt á Hugvísindaþingi Háskóla Íslands 9. mars 2018.

Heiðar Lind Hansson

Heiðar Lind Hansson og Helga Jóna Eiríksdóttir. „Problems of the past – how we conquer 3 km of bankruptcy estate records". Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

Helga Hlín Bjarnadóttir

„Dombogsdatabasen". *Nordisk Arkivnyt*, 2018/1, bls. 25-26.

Helga Jóna Eiríksdóttir

„Reactive to proactive – the road to organized surveillance". Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

„Reglur um frágang, skráningu og afhendingu pappírsskjala nr. 573/2015“. Erindi flutt á fundi opinberra skjalasafna 13. apríl 2018.

„Skipulagt eftirlit Þjóðskjalasafns Íslands“. *Bókasafnið*. 42. árg. 2018, bls. 49-50.

Helga Jóna Eiríksdóttir og Árni Jóhannsson. „Videoer om arkiver“. *Nordisk arvkivnyt*. 2018/4, bls. 190-191.

Helga Jóna Eiríksdóttir og Brjánn Fransson. „Frá fjarðurpenna til lyklaborðs“. Erindi flutt á Hugvísindaþingi Háskóla Íslands 9. mars 2018.

Helga Jóna Eiríksdóttir og Heiðar Lind Hansson. „Problems of the past – how we conquer 3 km of bankruptcy estate records“. Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

Hrefna Róbertsdóttir

„Den islandske landkommission 1770-1771“. Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

„Landsnefndin fyrri á ferð um Árnessýslu árið 1770“. Erindi flutt hjá Félagi eldri borgara í Hveragerði 7. nóvember 2018.

„Ljósmyndir sem gripir og ljósmyndir sem skjöl: Er munur á meðhöndlun aðfanga“. Erindi flutt á málþingi um ljósmyndir varðveislu þeirra á vorfundi Þjóðminjasafns Íslands 24. apríl 2018.

„Permanent or seasonal settlements? Communities and settlement patterns in iceland in early modern times“. *Urban variation. Utopia, planning and practice*. Göteborg 2018. Ritstj. Per Cornell Lars Ersgård & Andrine Nilsen, 329–388.

„Ritdómur: Sakir útkljáðar. Sáttabók Miðfjarðarumdæmis í Húnavatnssýslu 1799–1865“. *Saga. Tímarit Sögufélags*, 2018/2, bls. 180–183.

„The Voices of Constables in 1770. Constables (hreppstjórar) in Iceland in a period of administrative changes within Denmark-Norway“. *Nordens historiker. En vänbok till Harald Gustafsson*. Lund 2018, 213–227.

„Två sidor av samma sak. Arkivutbyte, forskning och källor till Islands och Danmarks äldre historia“. Erindi flutt á norrænni ráðstefnu Arkivforeningen, Koloni, rigsfællesskab, overherredømme – Nordatlantiske territorier i danske arkiver í Kaupmannahöfn 24. október 2018.

Hrefna Róbertsdóttir, Øyvind Ødegaard, Christian Larsen o.fl. „Forskningsfrågorna på de nordiska Riksarkiven – vad innehåller de och hur bör de organiseras? Föredrag och diskussion“. Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

Jóhanna Þ. Guðmundsdóttir

„Den Islandske Landkommission 1770-1771. Bind III“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/4, bls. 220.

„Kort over de varme kilder ved Reykhólar i Barðastrandarsyssel 1754“. *Nordisk arvkivnyt*, 2018/1, bls. 56-59.

„Prestar í Austur-Skaftafellssýslu fjalla um leiðir til viðreisnar landinu árið 1771“. Erindi og upplestur úr skjölum Landsnefndarinnar fyrri, flutt á Bókmenntahátíð Þórbergsseturs 11. mars 2018.

„Þessar skuldir vilja verða oss yfrið þungar“. Útgáfa á skjalasafni Landsnefndarinnar fyrri 1770–1771. Erindi flutt á hádegisfyrirlestri hjá Rótarý í félagsheimilinu á Seltjarnarnesi 9. nóvember 2018.

Karen Sigurkarlsdóttir

„Formidling – en uadskillelig del af arkivernes virksomhed“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/3, bls.162-163.

„Generlaforsamling i det Blå skjold i Wien“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/2, bls. 101- 102.

„Håndbog om Bevaring af museumsgenstande“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/2, bls. 114.

„Indmarkskort i Islands Nationalarkiv”. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/2, bls. 97-98.

„Kulturarv og katastrofer, forbyggelse og redning“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/4, bls. 191-193.

„Nordiske Arkivdage 2018-Formidling“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/3, bls. 162-163.

Kristjana Kristinsdóttir

„Leiðarvísir að skjalasöfnum á 21. öld: Skjalavistunaráætlun“. Erindi flutt á Hugvísindaþingi Háskóla Íslands 9. mars 2018.

„Dokumenter til folket: Nyskabelser i Islands Nationalarkiv“. Islands Nationalarkivs seminar på Islands Universitets Humanistiske Symposium“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/3, bls. 123-124.

„Lensmædene i Island 1541-1683 og deres arkiv. Undersögelse og historisk oversigt“. Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

Njörður Sigurðsson

„Expert Group on Shared Archival Heritage – EGSAH“. Erindi flutt á ráðstefnu International Council on Archives í Yaoundé í Kamerún 26.-28. nóvember 2018.

„Expert Group on Shared Archival Heritage – EGSAH“. Erindi flutt á fundi Forum of National Archivists – FAN í Yaoundé í Kamerún 27. nóvember 2018.

„EGASH – sérfræðihópur um sameiginlega skjalaarfleið“. Erindi flutt á aðalfundi Félags um skjalastjórn í húsi Orkuveitu Reykjavíkur 26. apríl 2018.

„Með varðveislu sögu íslensku þjóðarinnar að leiðarljósi“. Erindi flutt á Hugvísindaþingi Háskóla Íslands 9. mars 2018.

„Skjalakröfur Íslendinga. Um aðdraganda og eftirmála dönsku sendingarinnar 1928“. *Danska sendingin 1928*. Reykjavík 2018, bls. 8-15.

„Varðveisla upplýsinga og ný persónuverndarlög“. Erindi flutt á fræðslufundi Félags um skjalastjórn í Þjóðskjalasafni Íslands 22. febrúar 2018.

S. Andrea Ásgeirsdóttir

„How do we preserve digital data? - How do we do things?“. Erindi flutt á málþinginu Nordic technical workshop sem fram fór hjá norska ríkisskjalasafninu í Osló 28. ágúst 2018.

„Langtímavarðveisla rafrænna gagna hjá hinu opinbera: áskoranir og lausnir“. Erindi flutt á UT-messunni 2. febrúar 2018.

„West-nordic co-operation in digital Preservation“. Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

Unnar Ingvarsson

„100-året for Islands suverænitet / Fullveldi Íslands 100 ára“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/3, bls. 121-123.

“Að höfða til almennings“. Erindi flutt á fundi opinberra skjalasafna 13. apríl 2018.

„Eru einhver skjöl frá árinu 1918 mikilvægari en önnur“. *Vísindavefurinn*, svar við spurningu 6. júlí 2018.

“Fullveldiskosningin 1918. Konur kjósa utan kjörfundar“. Erindi flutt á málþinginu Fullveldi á föstudegi, í Listasafni Íslands 19. október 2018.

„Kosið um fullveldi utan kjörfundar 1918“. *Saga. Tímarit Sögufélags*, 2018/2, bls. 123-131.

„Museumnat i Reykjavik 2018“. *Nordisk Arkivnyt*, 2018/2, bls. 96.

“The Archive of the Special Investigation Commission”. Erindi flutt á Norrænum skjaladögum í Reykjavík 24.-25. maí 2018.

ÞJÓÐSKJALASAFN
ÍSLANDS

ÞJÓÐSKJALASAFN
ÍSLANDS